

DOMOVINA

Upravništvo »Domovine« v Ljubljani — Knafjeva ulica 5
Uredništvo »Domovine« — Knafjeva ulica št. 5/II.,
telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 9 din, polletno 18 din,
celoletno 36 din; za inozemstvo razen Amerike: četrtletno
12 din, polletno 24 din, celoletno 48 din. Amerika letno 1 dolar.
Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.717.

Naše kmetijstvo nujno kliče po preosnovi

V zadnjih letih gospodarske stiske smo opazili, da so bile od stiske najhujše prizadete kmetijske države, ki svojih presežkov niso mogle prodati na svetovnem trgu. Nastalo je naziranje, da imajo kmetijske države na razpolago toliko živil, da vseh same ne morejo porabiti. To mnenje pa je pogrešno, zakaj v gospodarsko manj razvitih kmetijskih državah je poraba živil v resnici mnogo manjša kakor v naprednih industrijskih državah.

Naš kmet si mora mnogokrat pritrpati hrano od ust in prodati pridelek, da lahko kupi najnujnejše druge potrebščine. Na drugi strani pa je znano, da kmetijstvo najbolje uspeva in je razmerno najdobitkonosnejše v onih državah, ki so industrijsko bolj razvite, zakaj kmetovalci lahko v industrijskih okoliših po dobri ceni prodajo pridelke.

Pogrešno je torej mišljenje, da se industrija razvija na škodo kmetijstva. Naše kmetijstvo bo napredovalo, če bomo v naši državi imeli čim več porabnikov, torej nekmetijskega prebivalstva. To nam potrjuje že nageel pogled na posamezne pokrajine naše države, ki nam pove, da je gospodarsko stanje kmetijstva razmerno najboljšje tam, kjer je naseljena tudi precej industrije, ki daje kmetijstvu v neposredni bližini številne rabnike kmetijskih presežkov, najslabše pa v čisto kmetijskih krajih. Izkupiček je za kmeta vedno boljši, če lahko v domačem kraju naravnost rabnikom prodaja svoje pridelke, kakor pa če mora te pridelke prodajati v bolj oddaljene kraje ali pa prekupčevalcem. Najslabšo ceno pa dobi za svoje pridelke, če jih mora izvažati v tujino.

V beograjski »Politiki« smo čitali te dni, da znaša povprečna poraba pšenice na enega prebivalca v naši državi dnevno le nekaj manj kakor 300 gramov in da ne bi imeli nikakih izvoznih presežkov v pšenici, če bi se ta poraba povečala dnevno še za 21 gramov. Tako mala poraba pšenice na eno osebo v državi kaže na to, da je v naši državi še mnogo stradanja.

Poraba mesa v naši državi ni natančno znana. Iz podatkov o številčnem stanju naše živine se da izračunati, da bi vso našo živino v treh letih porabili, če bi se povprečna poraba mesa povečala za 100 g dnevno ali za 36 in pol kilograma na osebo letno, kajti skupna teža vse živine v naši državi znaša okrog 1760 milijonov kilogramov. V industrijskih državah je poraba mesa neprimerno večja kakor pri nas. Tako znaša v Angliji in Zedinjenih državah letna poraba na prebivalca 60 do 70 kg. Če bi pri nas pojedli toliko mesa, bi naše živine čisto zmanjkalo v poldrugem letu.

Ti podatki nam spet kažejo le eno: **nujno potrebo povzdige kmetijstva v vsej državi.** To je treba izvršiti po načrtu v petih, desetih ali tudi, če treba, v dvajsetih letih. V Nemčiji, Italiji, Zedinjenih državah in Rusiji imamo zglede, kako se to napravi. Mnogo dobre zemlje imamo, kjer pa je slaba, je treba gojiti, kar tudi v slabši zemlji uspeva, odnosno kjer se da, naj se slabša zemlja izboljša. Taka velika kmetijska preosnova, ki zahteva sposobnih in celih ljudi, ima na tisoče stranskih vprašanj, katere je treba rešiti, da bo vsak državljan imel doma zadosti kruha in da bo mo še lahko presežke izvažal.

Jetičniki bi se morali brezplačno zdraviti

V dvorani Delavske zbornice v Ljubljani so se v nedeljo zbrali borci proti jetiki iz vse Slovenije na občnem zboru Protituberkulozne zveze.

Vsa javnost bi se morala brigati za jetične družine

Skupščino je vodil predsednik zveze ravnatelj okrožnega urada za zavarovanje delavcev dr. Bohinjec, ki je v nagovoru med drugim naglašal, da more imeti zdravnik v borbi z jetiko uspehe samo, če vsa javnost sodeluje z njim. Protituberkulozna zveza mora počasi postati vsesplošno ljudsko društvo, posvečeno reševanju najtežavnejšega zdravstvenega vprašanja. Ni dvoma, da je prav v siromašni jetični družini kelih trpljenja nalit do vrha. Ta družina mora postati skrb in briga družbe okoli nje. Protituberkulozna zveza stalno napreduje in ima v narodu čedalje večji ugled. Treba pa ji je zmerom novih sil, zlasti iz vrst zdravnikov. Poleg učiteljstva in duhovništva je za zvezo važno sodelovanje delavskih strokovnih društev, ki naj bi pri sklepanju kolektivnih pogodb resno mislila tudi na zdravstvo po tvornicah in na dolžnosti podjetij pri zatiranju jetike. Žalostno je

dejstvo, da gledajo na vso to reč ugledna podjetja z nerazumljivim nezanimanjem. Le nekaj jih je, ki z živo vneto zasledujejo prizadevanje zveze in ji nudijo pomoč. Zasebne zavarovalnice še zmerom stoje ob strani, čeprav bi jih morali uspehi in neuspehi protijetične borbe resno zanimati.

Lani smo dobili zavarovanje za primer onemoglosti, starosti in smrti, ki bo moglo kmalu nuditi onemoglim bolnikom vsaj skromno preživljanje. To zavarovanje bo moralo delovati v smeri zaščite pred to boleznijo, ker zavzema jetika 20 odstotkov vseh primerov onemoglosti delavcev in nameščencev. Razveseljivo je, da razpolaga okrožni urad za zavarovanje delavcev z zvišanim skladom, ki služi posebnim nalogam protijetičnega dela, da je bila lani bolnim zavarovancem in njihovim svojcem zvišana denarna podpora za celo tretjino. Na žalost pa tega izboljšanja rudarji in železničarji niso deležni. Lepe uspehe kaže oživljeno sodelovanje s Higieniskim zavodom. Vsa Slovenija se razdeljuje v ožje in širše dispanzerske okolišče, da kmalu ne bo hiše, ki bi ostala izven njih omrežja. Skoro vse občine v banovini imajo dandanes postavke za protijetično skrbstvo v proračunih, a značilno je, da siromašne kmečke občine do-

voljujejo večje zneske kakor bogatejše. Celg mnogo tujskoprometnih krajev je le z malenkostnimi podporami opravilo to dolžnost. V tem pogledu bi morala tudi Zveza za tujski promet storiti svoje. Naša mesta, trgi in večja industrijska središča naj bi tudi vprašanje ozdravljenih bolnikov resno začela obravnavati, zlasti kar se tiče zaposlitve.

Delovanje Protituberkulozne zveze in zdravilišč

Podrobno delovno poročilo je podal tajnik, primarij dr. Debevec, ki je navajal, da deluje na področju zveze 47 krajevnih zvez in sedem odsekov pri odborih Rdečega križa. V 36 krajevnih zvezah, ki so poslale podatke, je bilo okrog 6000 članov. V preteklem letu je zveza nastopila proti tvrdkam, ki za drag denar prodajajo zdravila brez vrednosti. Dispanzerji so nadaljevali pregled dijaških stanodajalcev. Uprava dobrotelnih skladov pri direkaciji državnih železnic je nakazala podporo 10.000 din za dispanzerje, h katerim so se zatekali zavarovanci njenih skladov. Pri vseh nedržavnih dispanzerjih in pri krajevnih zvezah v Mariboru in Celju so bili ustanovljeni posebni skladi za podporo bolnikov, ki v skrbi za družino odhajajo predčasno iz zdravilišč. Zdraviliščema na Golniku in v Vurbergu je zveza naklonila denarno podporo za siromašne bolnike. Pripravlja se nov pravilnik in poslovnik za dispanzerje. Lani je zveza dovolila večji znesek, ki naj se porazdeli na nagrade za najbolj zdravstveno urejena stanovanja onih oseb, ki obiskujejo dispanzerje. V kratkem pa se bodo razdelile tudi nagrade za članke v »Delu proti tuberkulozi« in za načrte dispanzerskih okolišev, ki jih bodo sestavili dijaki srednjih, odnosno učenci meščanskih in obrtnih nadaljevalnih šol. Za dispanzerje v Cerknici, Brežicah in Rogatcu je zveza nabavila tri nove rentgenske aparate, ki bodo veljali okrog 250.000 din. Tudi lani si je zveza brez uspeha prizadevala doseči brezplačne vozovnice za one dispanzerske zdravnike, ki morajo v izvrševanju svoje službe potovati z vlaki. Zveza pripravlja ustanovitev posebnega železničarskega in posebnega mladinskega odseka.

Ne samo brezplačen pregled, temveč tudi brezplačno zdravljenje

O denarnem gospodarstvu je poročal blagajnik Čelešnik, nato pa je šef-zdravnik dr. Neubauer z Golnika podal pregledno poročilo o delu, ki so ga lani izvršili naši dispanzerji. Vse kaže, da ni več daleč čas, ko bo vsak prebivalec banovine imel možnost ne le brezplačnega pregleda, temveč tudi brezplačnega zdravljenja jetike. V Sloveniji deluje danes 15 dispanzerjev. Lani je začel delovati dispanzer za ljubljansko okolico, nedavno dispanzer v Cerknici, v kratkem pa bodo ustanovljeni dispanzerji v Kočevju, Velenju in Metliki. Ko bomo imeli 22 stalnih in tri potujoče dispanzerje, bomo dosegli, da bo tudi zadnja gorska vasica priključena kakemu dispanzerskemu okolišu. K temu omrežju pa moramo prističi tudi brezplačne ambulatorije po zdraviliščih. Že danes je približno 550.000 prebiv. Slovenije pod zaščito dispanzerjev. Te zdravstvene postaje so lani izvršile 16.000 prvih in 12.000 ponovnih pregledov, a skupno jih je obiskalo okrog 32.000 ljudi. Pri tem delu so dispanzerski zdravniki odkrili malo manj ko 1000 novih primerov

odprte in skoro 2000 primerov zaprte jetike. V oskrbi vseh dispanzerjev je bilo ob koncu minilega leta 1900 primerov odprte in 3000 primerov zaprte jetike. V Sloveniji računamo z umrljivostjo približno 15 na 10.000 prebivalcev, kar pomeni, da umre za jetiko vsako leto približno 1500 ljudi, a na vsem ozemlju Slovenije je približno 6000 primerov odprte in 9000 primerov zaprte tuberkuloze. Naši dispanzerji pa ne le iščejo in ugotavljajo, temveč tudi zdravijo jetiko. Najtežavnejše poglavje pa je pomanjkanje bolnišničnih in zdraviliških postelj za one bolnike, ki jih dispanzerji odkrijejo. Polagoma pa se vendarle tudi v tem pogledu razmere izboljšujejo. Golnik od leta do leta zvišuje število postelj za siromašne bolnike, pa tudi državna uprava

je lani dovolila večji znesek za brezplačne postelje v Topolšici, Surdulici, Novem Marofu in Kraljevici.

Pri volitvah je bil vnovič izvoljen za predsednika direktor dr. Joža Bohinjec, z njim pa domala ves stari odbor. Med samostojnimi predlogi je zbudil posebno živo zanimanje predlog, naj zveza izposluje pri prosvetnem ministrstvu, da se bo pri prošnjah učiteljev in profesorjev za bolniške dopuste upoštevalo zdravniško spričevalo. Pobudo za ta predlog je dal primer nekega učitelja, ki je več mesecev zdravil odprto jetiko v bolnišnici in zdravilišču, a ko je nato še hudo bolan prosil za bolniški dopust, mu je bila prošnja zavrnjena ter je moral v razred.

Banovinski sklad za povzdigo živinoreje

Ban dravske banovine je na podlagi zadevnih uveljavljenih določb predpisal pravilnik o ustanovitvi, upravljanju in uporabljanju banovinskega živinorejskega sklada dravske banovine. Ta sklad se ustanavlja pri banski upravi za povzdigo živinoreje. Vanj se stekajo polovico občinskih pristojbin za izdajanje, prenos, podaljšanje in izpremembo živinskih potnih listov, obresti tega sklada, obresti posojil tega sklada in morebitni drugi dohodki.

Sklad se bo uporabljal samo za neposredno in posredno povzdigo živinoreje, zlasti za nabavo dobrih plemenskih živali selekcijskim društvom, občinam, kmetijskim ustanovam in društvom in posameznim posetnikom; za premiranje vseh vrst domačih živali, zlasti živali selekcijskih društev; za prispevke selekcijskim zvezam in nadzorovanje molže; za vzdrževalne nagrade lastnikom dobrih plemenjakov; za vzrejne nagrade dobrih plemenjakov; za tiskanje matičnih knjig in tiskovin in za nabavo pripomočkov okoli selekcijskega dela; za ureditev rejških središč raznih domačih živali; za ureditev rodovniških konjerejskih edinic, za ureditev prodaje živine in živinoreje; za sklad za zavarovanje banovinskih plemenjakov in rodovniške živine pri selekcijskih društvih; za pobijanje jetike pri živini članov selekcijskih društev; za znanstveno strokovna preučevanja živinorejskih vprašanj, živinorejske tečaje, strokovno književnost in

napravo načrtov; za poravnavanje stroškov prevoza plemenskih živali; za dajanje posojil občinam, živinorejskim društvom, zadrugam in zasebnikom za nabavo plemenskih živali. Natančnejša določila o podpiranju vsega tega in o posojilih bodo izdana s posebno odredbo. Proračun tega sklada bo sestavni del banovinskega proračuna.

Politični pregled

Pariški »Petit Parisien« je objavil zanimive izjave češkoslovaškega zunanjskega ministra dr. Krofte

o zunanji politiki češkoslovaške republike.

Izjavil je, da je Češkoslovaška z zadoščanjem sprejela na znanje angleško-italijanski sporazum. Z enakim veseljem pozdravlja nova pogajanja med Parizom in Rimom. Če je Češkoslovaška odlašala priznanje italijanskega kolonialnega imperija, je storila to le zaradi tega, ker ni hotela prehiteti svojih prijateljic Francije in Anglije. Pri vsem tem pa Češkoslovaška ne vodi nikake protinemske politike, temveč želi z Nemčijo doseči sodelovanje, prav tako kakor z Italijo, Malo antanto, Madžarsko Francijo in Anglijo.

Tudi Zedinjene države se oborožujejo, ker se oborožuje ves svet. Te dni se je vršila

v ameriškem senatu razprava o znesku, namenjenem za vojno mornarico

Predlog določa eno milijardo 200.000 dolarjev (v našem denarju okoli 46 milijard dinarjev) za povečanje in modernizacijo opreme mornarice. Senator Noy je izjavil, da se s tem oboroževanjem Zedinjene države pripravljajo na ofenzivno vojno. Ta ofenzivna vojna pa bo na tisoče kilometrov proč od ameriškega ozemlja. Po trditvi omenjenega senatorja pa je ofenzivna vojna nepotrebna, a za defenzivno, da je Amerika že zadosti opremljena.

Nemški listi so se zadnje dni bavili z usodo bivše habsburške rodovine. Povod za to je dal odlok, s katerim je

odrejena zaplemba vsega premoženja bivših Habsburžanov na ozemlju Avstrije in Nemčije.

Listi naglašajo, da je bil ta ukrep potreben, ker se s tem odvzamejo Habsburžanom denarni viri za njihovo Nemčiji sovražno delovanje. Posebno napadajo Ottona Habsburškega, ki mu očitajo veleizdajo. Navajajo tudi postopanje zadnjega avstrijskega cesarja Karla in cesarice Zite, ki sta skušala skleniti poseben mir in tako izdati nemškega zaveznika v trenutku, ko so nemški bojevniki krvaveli na avstrijskih bojiščih. Listi hkratu poudarjajo, da je bilo habsburško poglavje zaključeno z onim dnem, ko je bila razglašena priključitev Avstrije k Nemčiji. Premoženje Habsburžanov dobi narodno-socialistična stranka.

Iz Burgosa poročajo, da je

začela vojska frankovskega generala Varele prodirati od Teruela proti jugu in jugovzhodu.

In sicer v treh delih. Tretji del, ki je prodiral iz Corbalaina severnovzhodno od Teruela proti jugovzhodu, je prebil republikansko fronto pri Aliagu, a je takoj nato naletel na močan odpor republikancev, ki so se močno utrdili v svojih gorskih postojankah na desnem bregu reke Guadalupe. Na vzhodnem delu katalonskega bojišča pa so republikanci močno pritisnili na frankovce in zavzeli pri Torre de Seinusu in v gorah tam okoli več pomembnih postojank.

BJÖRNSTJERNE BJÖRNSON

5 DEKLE Z OSOJ

POSLOVENIL B. RIHTERŠIČ

Sama ni vedela smreka, zakaj se je je položil skrit nemir, čeprav je bila že ponosna, ne bi mogla biti na nič drugega ponosnejša, kakor na to, da bi lahko zibala orlovsko dvojico. Orel in orlica pa sta se tedaj spustila v globino in naravnost proti njej! Nič več se jima ni bilo treba pogovarjati — takoj sta začela znašati vejice. Smreka se je raztegnila, kolikor se je mogla — saj ni bilo nikogar, ki bi jo bil mogel pri tem ovirati.

Potem pa se je razvnel živ klepet po vsem gozdu, ko so drevesa videla, kakšna čast je doletela visoko smreko Drobna breza, ki se je ogledovala v potoku, si je domišljala, da bi pač z vso pravico lahko tudi ona pričakovala od sivega repnika, ki je časih opoldne sedel v njenih vejah, malo ljubezni. S svojimi vonjavami je opajala repnika in na svojih listih je zadrževala drobne žuželke, da jih je lahko lovil; da, pri tej vročini mu je zgradila celo majhno, gosto, z zelenim listjem pokrito hišo, in jo tako spletla, da se je repnik ves pripravil za poletno bivanje v njej. Zdaj pa se je orel spustil na veliko smreko, in repnik je moral zbežati! Kakšna žalost! Zapel je nežno odhodnico, odšel pa je čisto tiho, da ga orel ne bi morda slišal.

Nič bolje se ni godilo drobnim vrabcem v bezgovem grmu. Tam so živeli tako grešno, da drozg, ki je stanoval tik ob njih v lešči, ni mogel nikoli ob pravem času zaspati in se je pogosto tako ujezil, da je začel glasno za-

bavljati. Resna brinovka na sosednem drevesu se je morala temu tako smejati, da bi bila skoraj padla s svoje veje. Zdaj pa so vsi zagledali orla na visoki smreki! In drozg in vrabci in brinovka in vse, kar je znalo leteti, je moralo stran! Drozg pa se je pri odhodu zaklel, da se ne bo nikoli več naselil v sosesčini vrabcev.

Tako je bil gozd povsod naokoli zapuščen. Zamisljeno je gledal v veselo sonce. Velika smreka naj bi bila zdaj vse njegovo veselje, toda zelo skromno veselje. Plašno so se vselej sklenila drevesa, kadar je švignil severni veter čez nje, velika smreka je bičala zrak s svojimi mogočnimi vejami in orel je krožil okoli nje, miren in premišljen, kakor bi bil vrtinec vetra, ki ji prinaša vonj po kadilu iz globine. Toda vsa smrečja družina je bila razigrana: niti eno drevo ni pomislilo, da samo to poletje ne bo zibalo nobenega gnezda. »S poti!« so kričali. »Tudi mi se prištevamo k družini!«

»Kaj pa premišljuješ?« je vprašala Ingrid. Z nasmehom na obrazu je stopila izza vej, ki jih je bila odrinila stran.

Thorbjörn je vstal.

»O, marsikaj mi blodi po glavi,« je odgovoril in izzivalno pogledal čez drevje. »Ljudje v okolici preveč klepetajo o meni,« je dodal in si začel iztrkavati prah iz suknjiča.

»Kaj se pa meniš za vse, kar govore ljudje?«

»No, prav za prav še sam ne vem... Sicer pa mi ljudje doslej še ničesar niso očitali, cesar ne bi bil nameraval, — čeprav se ni še nič zgodilo.«

»Grdo govoriš.«

»Seveda je tako,« je rekel in potem je dodal: »Pa je res!«

Ingrid je sedla v travo; obstal je zraven nje in gledal predse.

»Lahko postanem takšen, kakršnega me ljudje hočejo imeti; — naj me rajši puste takšnega, kakršen sem.«

»Pa bi bilo le vse po tvoji krivdi.«

»Morda; toda ljudje so tudi sami krivi, če se kdo izpremeni. Pravim ti, da hočem imeti mir!« je skoraj zakričal in pogledal proti orlu.

»Toda Thorbjörn!« je šepnila Ingrid.

Obrnil se je k njej in zdaj se je že smejal.

»Le pomiri se,« je dejal. »Kakor rečeno: človeku mora marsikaj bloditi po glavi... Ali si danes govorila s Synnôvo?«

»Da, prišla je že v stan.«

»Danes?«

»Da.«

»Z živino z Osoj?«

»Da.«

»Tralala!«

»Jutri izpustimo živino,« je rekla Ingrid, — hotela je obrniti njegove misli drugam.

»Pomagal jo bom gnati,« je dejal Thorbjörn.

* Kakor v naših planinah, imajo tudi Norvežani pašnike v hribih. Navadno ostane tam domača hči v skromnem stanu vse poletje in ne vidi ves čas žive duše razen morda koga od doma ali pa svojega fanta.

Na Japonskem je nastalo

zaradi neuspehov japonske vojske na Kitajskem veliko nerazpoloženje.

Več japonskih poveljnikov je bilo aretiranih in se bodo morali zagovarjati zaradi slabega vodstva pred vojaškim sodiščem. Nerazpoloženje med zmernimi politiki izvira tudi od tega, ker je Japonska zaradi te vojne zelo denarno obremenjena.

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

GOVED IN SVINJE. Na zadnjem sejmu v Kranju so se za kg žive teže trgovali: voli I. po 6.25, II. po 6, III. po 5, telice I. po 6.25, II. 6, III. po 5.25, krave I. po 5, II. po 4.50, III. po 4, teleta I. po 7. do 8, II. po 6.50, špeharji po 10, pršutarji po 8 do 9.50 din. 7 do 9 tednov stari pujski so bili po 150 do 200 din za rilec. Cene mesu: goveje I. prednji del 10, zadnji del 12, II. prednji del 9, zadnji del 12, III. prednji del 8, zadnji del 10, svinjina 16, slanina suha 20 do 26, svinjska mast 19 din kg.

KRMA. V Mariboru je bilo seno po 50, v Kranju pa po 75 din za 100 kg.

LES. Cene za kubični meter: tesan les 170 do 210, smrekovi hlodi 130 do 160, borovi hlodi 140 do 180, mecesnovi hlodi 250 do 330, drva, trda 50 do 70, mehka 30 do 40, smrekov rezani les 310 do 370 din.

SIROVE KOŽE. Na sejmu v Kranju so prodajali: goveje po 15, telečje po 16 in svinjske po 11 din kg. V Mariboru so bile goveje po 10 in telečje po 12 din.

VOLNA. Na sejmu v Kranju se je trgovala oprana volna po 32 do 36, neprana po 22 do 26 din kg.

MED. Na sejmu v Kranju je bil čisti med po 22 do 24 din za kg. V Mariboru je bil med po 14 din.

Sejmi

1. maja: Gorje (samo za blago), Bohinjska Bistrica, Ljubno ob Savinji, Muta, Mursko Središče, Planina (črnomeljski srez), Sv. Filip v Veračah, Tirna, Trava, Velenje, Videm (Dobropolje);
2. maja: Kranj, Murska Sobota, Ormož;
3. maja: Sv. Križ pri Ljutomeru;
4. maja: Domžale, Gornji grad, Jesenice na

»Oče bo tam.«
 »Tako?« je rekel Thorbjörn in umolknil.
 »Danes je vprašal po tebi.«
 »Res?« Thorbjörn si je z nožem odrezal vejico in jo začel lupiti.
 »Več bi moral govoriti z očetom, kakor govoriš,« mu je prijazno rekla. »Saj veš, koliko daje nate,« je dodala.
 »Je že mogoče?«
 »Pogosto govori o tebi, kadar te ni doma.«
 »Zato pa skoraj nikoli, če sem v hiši.«
 »Sam si kriv!«
 »Je že mogoče.«
 »Tako ne smeš govoriti, Thorbjörn; sam veš, kaj ti zamerja.«
 »Kaj pa?«
 »Ali naj ti ja z povem?«
 »Vse pride na eno, Ingrid: ti veš, kar vem jaz.«
 »No, naj bo — preveč na svoje delaš, Thorbjörn, in tega on ne mara.«
 »Ne, še zmerom bi me rad za roko vodil.«
 »Da, zlasti če se pretepaš...«
 »Ali naj mar vsi ljudje govore, kar bodo hoteli?«
 »Ne; lahko bi se jim pa malo ognil; tudi oče je storil tako, in glej, kako ga vsi spoštujejo!«
 »Morda ga niso toliko trpinčili kakor mene.«
 Ingrid je nekaj časa molčala; potem se je obrnila in nadaljevala:
 »Saj menda ni več vredno o tem govoriti; toda — če boš vedel, kje se bodo zbrali tvoji sovražniki, jim pojdi s poti.«
 »Ne, prav tam bom vselej! Nisem zastoj Thorbjörn!«
 Oluščil je skorjo z vejice; zdaj jo je po

Gorenjskem, Kočevje, Krško, Litija, Lož, Slovenska Bistrica, Sv. Jurij ob južni železnici, Poljane nad Škofjo Loko;

5. maja: Št. Gotard pri Trojanah, Črnomelj, Toplice pri Novem mestu.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili 26. t. m. v devizah (s prišteto premijo):

1 holandski goldinar za 24.15 do 24.30 din;
 1 nemško marko za 17.43 do 17.56 din;
 1 angleški funt za 216.05 do 218.11 din;
 1 ameriški dolar za 43.01 do 43.37 din;
 100 francoskih frankov za 134.26 do 135.70 din;
 100 češkoslovaških kron za 150.93 do 152.04 din;
 100 italijanskih lir za 227.20 do 230.28 din.

Vojna škoda se je trgovala v Zagrebu po 481.50 din. Avstrijski šilingi so bili v ljubljanskem zasebnem kliringu po 3.66 din, nemški klirinški čeki pa po 14.50 din.

Drobne vesti

= Pomladni plemenski sejem rodovniške govede pingavske pasme v Ormožu. Banska uprava v Ljubljani priredi v sredo, 4. maja dopoldne na sejišču v Ormožu plemenski sejem rodovniške govede pingavske pasme. Na sejem bo prignano večje število dobre plemenske živine, zlasti mladih plemenskih bikov od 12 do 24 mesecev starosti. Vsem zanimancem bo na ta način dana priložnost za nabavo res dobre plemenske živine.

= Nemško-jugoslovenska trgovinska pogodba se bo menda razširila tudi na bivše avstrijsko področje. Nemčija se pripravlja na novo ureditev svojih trgovinskih odnosov s posameznimi državami, ki je postala potrebna spričo priključitve Avstrije k Nemčiji. Kakor zatrjujejo zdaj v Beogradu, bo Jugoslavija ena izmed prvih držav, ki se bo pogajala z Nemčijo glede nadaljnjih trgovinskih odnosov. Pogajanja se bodo menda začela v začetku maja v Berlinu. Pričakovati je, da bo v Berlinu razširjen dosedanji nemško-jugoslovenski trgovinski in plačilni dogovor tudi na avstrijsko področje, česar pa seveda ni lahko izvesti glede na zamenjalni ključ med šilingom in marko.

= Zadruga šola v Ljubljani bo obhajala letos novembra tridesetletnico svojega delovanja. Ravnateljstvo šole namerava izdati pri tej priliki spomenico, v kateri bodo navedeni vsi absolventi šole s pristavkom, pri

sredi preklal. Ingrid ga je pogledala in počasi rekla:

»Ali pojdeš v nedeljo na Dolgo reber?«
 »Da.«
 Oba sta utihnili; potem je Ingrid nadaljevala, pa brata še pogledala ni:
 »Ali veš, da se bo Knud z Dolge rebri vrnil na svatbo svoje sestre?«
 »Da.«
 Zdaj ga je resno pogledala.
 »Thorbjörn, Thorbjörn!«
 »Ali naj se zdaj še bolj kakor prej vsiljuje med mene in druge?«
 »Saj se ne vsiljuje; nič bolj, kakor hočejo drugi.«
 »Nihče ne more vedeti, kaj mislijo drugi!«
 »To boš ti že vedela.«
 Ingrid je pomislila, potem pa je naravnost rekla:
 »Da le moreš tako govoriti.« Nejevoljno ga je pogledala, vstala in se ozrla.
 »Vsaj ona ničesar ne reče,« je odvrnil, zagnal stran koščka vejice, vtaknil nož za pas in se spet obrnil k njej:
 »Poslušaj me! Časih sem že vsega sit. Ljudje opravljajo njo, in mene, ker se pač nič javno ne zgodi. Jaz pa ne smem priti na Osoje, — ker me starši ne morejo trpeti, kakor pravi ona. Ne smem je obiskati, kakor obiskujejo drugi fantje svoja dekleta, ker je pač svetnica. Ali veš zdaj vse?«
 »Thorbjörn!« je vzkliknila Ingrid, ki je začela postajati nemirna; on pa je nadaljeval:
 »Oče ne mara zame zastaviti niti besede, »Če jo zaslužiš, jo boš dobil,« pravi. Klepetanje, samo klepetanje na eni strani, na drugi pa nič, niti najmanjše plačilo, — da niti tega ne vem, ali res mara —«

»Kakšno milo pa imate vendar? Šaj ne daje nobenih pen? Kakšno pa bo perilo? Vzemite vendar tisto dobro terpentinsko milo Zlatorog! To milo razvija gosto belo peno ter pere hitro in temeljito. In po pranju bo perilo snežno belo, voljno-mehko in duhteče.«

TERPENTINOVNO MILO
Zlatorog

katerih zadrugah so se posamezniki udeleževali. Zaradi tega se naprošajo vsi absolventi zadrugaške šole v Ljubljani, da sporoče ravnateljstvu: imena in primke, rojstne kraje, sedanje položaje in bivališča, leta dovršitve šole, naslove zadrug, pri katerih so sodelovali ali sodelujejo. Komur so znani označeni podatki o kakšnem drugem učencu zadrugaške šole, naj jih pošlje skupno s svojimi. Kdor ne bo poslal navedenih podatkov, bo označen, da ni nikjer sodeloval.

PADEC TERMOMETRA

Sluga: »Gospod ravnatelj, termometer je davi padel.«

Ravnatelj: »Za koliko?«

Sluga: »Za tri nadstropja na ulico...«

Z naglo kretnjo mu je Ingrid položila roko na usta, hkratu pa je preplašeno pogledala okoli sebe. Tedaj pa se je grmovje spet razdelilo in visoko, vitko bitje je stopilo izza njega. Bila je Synnöve.

»Dober večer!« je rekla.

Ingrid je pogledala Thorbjörna, kakor bi mu bila hotela reči: »Zdaj pa imaš!«

Thorbjörn pa je pogledal Ingrido, kakor bi ji bil hotel reči: »Zakaj si to storila?«

Ne on ne ona nista pogledala Synnöve.

»Ali smem malo sesti k vama? Danes sem morala toliko tekati...«

In sedla je. Thorbjörn je obrnil glavo, kakor bi bil hotel pogledati, ali je tam suho, kjer je sedla. Ingrid je uprla oči proti Jelkovi rebri in iznenada je vzkliknila:

»Jej! Jej! Junica se je spet odrgala in šla v deteljo! In teliček tudi! Ne, to je pa le prehudo! Da, skrajni čas je že, da pojdemo v rovte.«

In odhitela je po slemenu navzdol, ne da bi se bila poslovila.

Synnöve je takoj vstala.

»Ali pojdeš?« je vprašal Thorbjörn.

»Da.« je odgovorila, pa je ostala.

»Malo bi pač lahko počakala,« je rekel, pa je še pogledal ni.

»Drugič,« mu je tiho dejala.

»To pa utegne dolgo trajati.«

Pogledala je kvišku; tudi on jo je zdaj pogledal; trajalo pa je precej dolgo, preden sta začela spet govoriti.

»Daj, sedi,« je dejal v zadregi.

»Ne,« je odgovorila in obstala.

Čutil je, kako se zbuja v njem stara jeza. Tedaj pa je ona storila nekaj, česar on ni pričakoval.

D O P I S I

IVANJKOVCI. Dne 10. t. m. je bil v tukajšnji dvorani zaprišežen novi občinski odbor za občino Svetinje. Dne 24. t. m. pa se je vršila proračunska seja. Proračun izkazuje 100.638 din izdatkov in določa na vse neposredne državne davke 90 odstotno doklado. Trošarina na vino in pivo znaša 50 din na hektoliter, trošarina na žganje pa 5 din na hektolitrsko stopnjo alkohola. Taksa na zakol je 20, 15 in 10 din. Druge takse so ostale nespremenjene. Proračun je bil sprejet z večino glasov. G. Bogša Alojz, bivši dolgoletni župan, ni sprejel mesta odbornika v novem občinskem odboru. Odbor je vzel soglasno na znanje, da je njegov razlog za nesprejem upravičen. Na njegovo mesto pride g. Stanko Rizman, trgovec iz Veličan. Uradne ure na občini so za poletne mesece od 8. do 12. in od 16. do 19. ure, ob sobotah pa le od 8. do 14. Ob nedeljah in praznikih se ne bo uradovalo. Za blagajnika občine je bil določen občinski tajnik Ivan Kociper — Na velikonočni ponedeljek je bila pod okriljem Rdečega križa v tukajšnji dvorani gledališka predstava »Treh vaških svetnikov« v režiji g. Koprive. Igra je bila prav dobro podana in navzlic slabemu vremenu zelo dobro obiskana. Na splošno želijo bodo v nedeljo 1. maja igro ponovili. Pridite vsi, ki se hočete enkrat prav dobro zabavati. — Dne 10. t. m. je bil občni zbor tukajšnje občinske organizacije Rdečega križa. Bil je izvoljen stari odbor, le na mestu umrlih Matije Kocipra in šolskega upravitelja Jazbeca sta bila izvoljena nova.

POLJANSKA DOJINA. Velikonočni prazniki so bili hladni. Četudi je bilo vreme na velikonočni ponedeljek slabo, vendar je bil popoldne Sokolski dom poln občinstva. Igrali so »Desetega brata«. V vlogi Manice je stotič nastopila na odru naša igralka sestra Pavla Koširjeva. Kakor doslej zmerom je tudi tokrat odlično podala svojo vlogo, za kar je bila deležna navdušenega priznanja gledalcev. Če bi vreme bilo ugodno, bi bil obisk tako velik, da Sokolski dom ne bi bil mogel sprejeti vseh ljudi. — Mraz s slano je povzročil na sadnem drevju, ki je že razvijalo cvetje, veliko škodo. Orehi so tako pozebli, da se bo škoda na njih čutila več let. Ker mraz ne neha, a zraven je padel še sneg, ne vemo, kako se bo letos vse končalo. — V času pred vojno

so se selili naši ljudje na tuje, zlasti v Ameriko. Ti kraji so zdaj zaprti za priselitev. Zato pa gredo naši delavci, obrtniki za delom in zaslužkom v domače večje industrijske kraje. V Ameriki je še mnogo rojakov iz naše doline, seveda že starejših. Le poredko prihajajo kaka poročila od njih, in še ta po večini niso vesela.

STRAZIŠČE. Gasilska četa priredi veliko javno tombolo na Pantah pred Gasilskim domom v nedeljo 1. maja ob 15. uri. Glavni dobitki 15 koles, 10 moških, in 5 damskih, in nad 500 drugih lepih dobitkov. Tablice po 3 din, Fantje in dekleta, vsi na tombolo!

SVETINJE—IVANJKOVCI. Pred kratkim se je posrečilo našim pridnim orožnikom spraviti lepo družbo vlomilcev za zapah. V zvezi s to družbo so zaprli tudi trgovca Černeza iz Ivanjkovcev, za katerega so še malo pred odkritjem njegovega dejanja delali neki gospodje reklamo. Občinstvu so priporočali naj kupujejo vsi pri njem, češ da je eden izmed najbolj krščanskih in poštenih trgovcev v naši županiji. Žalostno, toda resnično!

STRIGOVA. Pri zadnjih komasacijah se je občina Strigova razdelila v občini Strigovo in Razkrižje. Po volitvah ki so bile 27. marca, sta si obe občini razdelili tudi inventar ter aktiva in pasiva, tako da danes posluša za obe občini v polnem teku. Potrebna pa je še razmejitve obeh občin zaradi glavne osnove. Ta razdelitev bi se bila morala izvršiti 19. t. m. Prisostvovali naj bi si bili in upravi obeh občin zastopnik sreza in zastopnik katastrske uprave. Za to razmejitve so izvedli tudi občini ki jim ni po volji da so odcepljeni od strigovske občine in pritojeni k razkrižju kjer bodo mnogo večje doklade kakor v Strigovi. Zato se je zbralo na kraju kjer bi se morala razmejitve začeti okoli 200 ljudi med njimi preko dve tretjini žensk. Zbrani ljudje so hoteli zakonitke oblasti ki bi bili izvršili razmejitve ponovno zaprositi da naj jih ne pripojijo k Razkrižju, temveč jih pustijo v strigovski občini, kjer so bili doslej. Ljudje so čakali, a komisije ni bilo od nikoder. Kdaj se namerava izvršiti razmejitve ni znano.

Po Sloveniji gre glas: »Domovina« je za nas

in jo spustil, da je sedla v resje, sam je se del k njej.

Obrisala si je oči in se je skušala smejeti, toda ni se ji prav posrečilo. Prijel je njeno roko in ji pogledal v obraz.

»Ljuba Synnöve, zakaj ne smem priti k vam na Osoje?«

Molčala je.

»Ali nisi nikoli zame prosila?«

Nič odgovora.

»Zakaj nisi prosila?« je vprašal in potegnil njeno roko čisto k sebi.

»Nisem si upala.« je prav tiho priznala.

Celo se mu je zmračilo. Levo nogo je potegnil k sebi, oprl komolec nanjo in nastopil glavo ob dlan.

»Na ta način ne bom mogel nikoli priti tja.« je naposled rekel.

Namestu odgovora je začela puliti resje.

»Oh, veš. Saj sem res storil marsikaj... kar... kar ni bilo, kakor bi bilo moralo biti... toda človeka je treba le malo obzirneje presojati... Nisem slab... — tu je obstal. »Tudi mlad sem še... komaj dvajset let... pa...« Ni mogel takoj nadaljevati.

»Toda dekle, ki ji je res kaj do mene.« je začel iznova, »bi morala vendar...« In tu mu je čisto zmanjkalo besed.

Tedaj je slišal Synnövo, ko je rekla s pridruženim glasom:

»Ne smeš tako govoriti... saj niti ne veš, koliko... Niti Ingridi se ne upam reči...« In spet je začela grenko jokati. »Trpim... tako hudo!«

Oklenil jo je z rokami in pritisnil z vso močjo k sebi.

Domače novosti

* **Priprave za odkritje spomenika kralju Zedinitelju pri Sv. Trojici v Slovenskih goricah.** Dne 19. junija se bo zbralo prebivalstvo Slovenskih goric pri Sv. Trojici, kjer bodo narodni Trojičani odkrili spomenik nepozabnemu kralju Aleksandru Zedinitelju v znak hvaležnosti za vse dobro, kar je storil tudi za našo mejo. Boto praznik narodne in državne zavesti. Priprave za slovesnost so že v polnem teku. Kip, ki ga je mojstrsko izdelal kipar Ljotze Delinar, je že prispeel k Sv. Trojici. Treba pa je zbrati še denarja, da se bodo poravnali vsi stroški. Zato bo 8. maja pri Sv. Trojici velika tombola s številnimi lepimi dobitki, ki bodo gotovo privabili množico okoličanov in tudi Mariborčanov na prireditev.

* **Trije nacionalistični zbori ob severni meji.** V soboto zvečer je bila v Mariboru v dvorani Narodnega doma skupščina sreske organizacije JNS za mesto Maribor. O političnem položaju in o raznih pereh zadevah sta govorila senatorja dr. Albert Kramer in Ivan Pučelj, ki sta bila navdušeno pozdravljena od številnih zborovalcev. V nedeljo dopoldne je bila pri Sv. Lenartu v Slov. goricah letna skupščina sreske organizacije JNS za srez Maribor-levi breg. Udeležili so se je delegati vseh občinskih organizacij JNS iz sreza. Zborovanje je vodil predsednik dr. Milan Gorišek, senator Ivan Pučelj pa je podal obširno poročilo o gospodarskem in političnem položaju. Svojih izvajanj ni mogel zaključiti, ker je navzoči zastopnik sreskega načelstva poprej razpustil zborovanje. Že pred govorom senatorja Pučelja so bile volitve novega sreskega odbora izvoljen je bil v glavnem dosedanjji odbor z dr. Milanom Goriškim na čelu. Senator Pučelj je prisostvoval nato v nedeljo popoldne še občnemu zboru občinske organizacije JNS v Koških pri Mariboru. Tudi tam je podal izčrpno poročilo, v imenu mariborske mestne organizacije JNS pa je številno navzočne člane pozdravil predsednik dr. Lipold. Pri volitvah je bil za občinsko organizacijo v Koških izvoljen sedanji odbor z bivšim županom Ivanom Cerinškom kot predsednikom.

* **Zivahno delovanje Jugoslovenske nacionalne stranke v južnih banovinah.** Predzadnje poročilo so poslali poslanci in senatorji

Stopila je nekaj korakov naprej, se obrnila naravnost proti njemu, mu pogledala v oči in rekla z nasmeškom:

»Ali si hud name?«

Ko pa jo je natančneje pogledal, je opazil, da joka. »Ne, ne,« je dejal in obraz mu je zardel. Stegnil je roke proti njej. Ker pa je imela oči polne solza, rok ni videla in zato jih je spet umaknil. Naposled je rekel: »Torej si slišala?«

»Da,« je odvrnila in se spet nasmehnila; toda njene oči so bile zdaj še bolj polne solza kakor prej. Ni vedel, kaj naj stori ali reče; zato so mu ušle besede:

»Bil sem pač pretrd.«

Zelo nežno jih je izrekel; pogledala je v tla in se napol obrnila stran.

»Ne smeš soditi tega česar ne veš,« je rekla z napol zadušnim glasom.

Zelo nerodno mu je bilo pri srcu; samemu sebi se je zdel kakor deček in ker ni vedel ničesar boljšega, je tudi rekel: »Prosim te, da mi odpustiš.«

Toda tedaj so se ji šele vlije solze. Tega pa ni mogel gledati. Stopil je k njej, ovil roko okoli nje in se sklonil čez njo: »Ali me res kaj maraš, Synnöve?«

»Da,« je zaihtela.

»Pa zaradi tega nisi srečna?«

Ni odgovorila.

»Pa zaradi tega nisi srečna?« je ponovil.

Zdaj je še huje jokala kakor prej in pokušila se mu je izviti.

»Synnöve,« je šepnil in jo še trdneje pritisnil k sebi. Naslonila se je nanj in pustila solzam, da so tekle, kolikor so hotele.

»Pojdi, pogovorila se bova malo,« je rekel

»Govori s svojimi starši,« ji je šepnil in videla boš da bo vse dobro.«

»Vse je odvisno od tebe,« je tiho rekla.

»Od mene!«

Tedaj se je Synnöve obrnila in oklenila z roko njegov hrbet.

»Če me ljubiš tako, kakor jaz ljubim tebe,« je rekla nežno in se poskusila smehljati.

»Ali misliš, da te ne?« jo je vprašal šepetaje.

»Ne, ne! Nikoli ne poslušam mojega nasveta. Dobro veš kaj bi naju združilo, toda tega ne storiš. Zakaj ne?« In ker se ji je jezik že razvezal, je nadaljevala: »Moj bog, ko bi vedel, kako sem zmerom hrepenela po dnevu, ko te bom lahko videla na Osojah! Toda zmerom se sliši kaj takega kar ni tako, kakor bi moralo biti... in še lastni starši mi morajo to povedati.«

Tedaj se mu je zjasnilo. Zdaj jo je kar videl, kako hodi po Osojah in upa na miren trenutek ko ga bo z veseljem privedla k svojim staršem — toda on nikoli ne pusti, da bi ta trenutek prišel.

»Zakaj mi nisi tega že prej povedala?«

»Da tega nisem storila?«

»Ne, na ta način ne.«

Malo je premislila njegove besede; potem je zložila robove predpasnika v najhne gube in rekla: »Morda zato ne... ker... ker se nisem prav upala.«

Toda misel, da bi se ga utegnila bati, ga je toliko ganila, da jo je prvič v življenju poljubil.

(Dalje prihodnjik.)

JNS za živahno delo med prebivalstvom. V Bosanskem Novem je bil velik sestanek, na katerem je poročal poslanec dr. Srško Vukanić. V Banji Luki je bila istega dne seja banovinskega odbora JNS za vrbasko banovino pod predsedstvom Djure Koljevića. V dvorani hotela »Marinkovića« v Beogradu je bil omenjeno nedeljo, občni zbor pete beograjske krajevne organizacije JNS. Z oddiha v Vrnjački Banji se je vrnil v Beograd predsednik JNS Peter Žiyković. Po povratku v Beograd se je sestel s člani vodstva JNS, s katerimi je razpravljal o delu stranke v pomladnih mesecih. V Zagrebu so bile te dni tri konference okrajnih organizacij JNS. Tudi v zagrebski okolici je bilo več sestankov, na katerih so poročali poslanci JNS. V Gospiću in Grubišnem polju je imel shoda poslanec Josip Cvetić. V Reljivu pri Sarajevu pa je bil večji shod JNS. Govorili so poslanci Jovan Zagorac, Milan Božić, Mustafa Mulalić in Rista Djokić. Poslanec Jovan Nenađović je imel konference v šestih občinah homoljskega sreza. V dragačevskem srezu je imel tri konference poslanec Milenko Milutinović. Bivši poslanec Vasilij Trbić je govoril na konferencah JNS v Velasu, Prilepu in Bitolju.

* **Smrt najstarejšega ptujskega Sokola.** Dne 16. t. m. je umrl v Ptuj najstarejši član Sokola g. Novotny Josip, glavni arhivar katastrske uprave v Ptuj. Novotny se je rodil v bratski Češkoslovaški leta 1876. Leta 1919 ga je službena pot privedla v Ptuj, kjer je ostal do svoje smrti. Bil je vreden uradnik in odlični tovariš. Njegova poslednja želja, da mu priložijo v krsto sokolski znak in da ga položijo v grob Sokola, se mu je izpolnila. Pokopali so ga na veliko nedeljo ob veliki udeležbi občinstva, kar je znak, kako je bil pokojnik priljubljen. Spremljali so ga mestna godba in Sokoli. Bodi mu lahka zemlja, njegovi sorodniki in sorodnikom pa izrekamo najiskrenejšo sožalje!

* **Odstotno zaračunavanje napitnine v postajnih restavracijah.** Skladno z odredbo ban-ske uprave, s katero se je odredila uveljavitev odstotnega zaračunavanja napitnine kot nagrade strežniškemu osebju, se bo po odloku glavne direkcije državni železnice od 1. maja pobirala največ 10 odstotka napitnina tudi v postajnih restavracijah v Ljubljani, na Zidnem mostu, v Mariboru, v Celju, Čakovcu, na Jezenicah, Pragerskem in Raketu. Napitnina se bo pobirala tako samo od onstov, ki bodo

postrženi za mizo. Gostom pa, ki bodo postrženi stoji neposredno pri bifejih, kioskih ali ob vlakih, se napitnina ne bo vračunavala. Vsako drugo sprejemanje napitnine je prepovedano.

* **Drava ima izredno malo vode.** Navadno ima Drava največ vode v času, ko se taja v njenem gornjem toku sneg. Najnižje je stanje njene vode v januarju in februarju, marca pa zaradi pomladnega deževja spet naraste. Letos pa imamo suho pomlad in Drava je marca in aprila tako nizka, kakor je bila januarja. Tako nizkega stanja vode v Dravi ljudje v tem času ne pomnijo. Prizadeta je s tem najbolj elektrarna Fala, ki si mora že zdaj pomagati z rezervnim tokom iz električne centrale v Velenju, kjer porabljajo premog za produkcijo električnega toka. Hudo je prizadeta tvornica za dušik v Rušah, ki ne more začeti izdelovanja karbida, ker dobiva od Fale premalo toka.

* **Mraz in sneg uničujeta cvetje sadnega drevja.** Ze v prejšnjih številkah smo poročali o hudem mrazu s slano ki je ugonobil nekatere kraji vse cvetje zgodnjega sadja in napravil mnogo škode v vinogradih. Tada slana je bila potem še večkrat in delala novo škodo. V terek pa je padel še sneg, ki je za ta čas čisto nenavaden. V nižavi so sneg seveda ni obdržali, a v gorah je ostal in bo mraz z gor dalje hladil ozračje in grozil s slano. Tako silen mraz pa ne vlada samo pri nas temveč tudi po pretežnem delu ostale Evrope. Celó v Italiji je napravila počeba veliko škodo.

* **Koroške novice.** V Škočidolu je umrl v starosti 81 let, Perčej Pichler, po domače Tujer v Kostanjah pa, 76 letna Marija Šmukova, po domače Lorbarica, zavedna slovenska mati. Huda nesreča, je zadela Pežljevo družino v Kajznah pri Bilčovsu. Mladi gospodar Janez Krainer je že delj časa bolehal in se je naposled odločil, da poišče pomoči pri zdravniku v Vrbi. Zdej so našli njegovo truplo v Vrbskem jezeru. Najbrž je v duševni zmedenosti zabredel v vodo in utonil. Vsa okolica iskreno sočustvuje s prizadeto družino — Potovanje v tužno bo v bodoče mogoče samo na podlagi posebnega dovoljenja političnega oblastva. Vizum za potovanje v Jugoslavijo je potreben tudi v bodoče. — Slovenski nač učitelj Viternik je spet na svobodi. Prestavljen je iz Globasnice v Tigrče severno od Vrbskega jezera. — Preiskava profi Moherjevi družbi je ustav-

ljena. Vrnjeni so bili tudi vsi zaplenjeni zapiski in knjige.

* **Neverjetna surovost.** V katoliškem »Slovenskem gospodarju« modruje slovit Peter Ročetar med drugim takole: »Franko je zmagal. Boljševikom je bila Španija španska vas, niso je poznali. Stalin je s Frankovo zmago prav zadovoljen, ker bi sicer on sam moral vse te boljševike doma postreliti, tako mu je pa Franko prihranil stroške.« Nadalje razlaga, zakaj je JNS zmagala v Središču in v Brežicah in sicer pravi: »Ker hočeta Središče in Brežice priti v narodni pregovor namesto Veržca in Lemberga. Veržej in Lemberg že davno ne zaslužita tega, kar jima ljudje iz starih časov oponašajo. Središče in Brežice pa zdaj zaslužita, zato naj imata to slavo tistih modrijanov, ki so bila v turn vlekl.« — Tako pisanje se imenuje srčna sirovost, ki pač ne more blagodejno vplivati na bralce. S strahom se vprašujemo, kam naj dovede takšna sirovost v času, ko bi moralo biti vse časopise na delu, da zatre posledice svetovne vojne — podivjanost, ki se je med našim narodom, žal, tako razpasla.

* **Gosli iz porabljenih vžgalic.** Železničarjev sin Ivan Glaser v Mariboru je izdelal majhne gosli iz 7.347 porabljenih vžgalic. Gosli imajo lep in čist zvok. Mnogo potrpežljivosti je bilo potrebno, da je lično sestavil, odnosno zlepil instrument. Za to delo je nadarjeni glasbeni samouk potreboval celih 12 tednov.

* **Naši sadjarji na Goriškem.** Na veliko noč se je v Gorici in v Brdih mudilo kakšnih 100 članov Sadjarskega in vrtarskega društva iz Ljubljane in Maribora. V Gorico so se pripeljali na velikonočni ponedeljek v tremi velikimi avtobusi. Pod vodstvom g. Humeka in inž. Lukmana so prišli, da bi si ogledali vzorne sadovnjake in vrtove po goriški okolici in v Brdih. V spremstvu goriških kmetijskih strokovnjakov so bili tudi na Oslavju in na Sveti Gori. Naslednji dan so se odpravili v Padovo, kjer so si ogledali nasade trvdke Scaravatti.

* **Spet eden iz Rusije.** Skozi Novi Sad se je peljal te dni 47letni Avgust Čitić, Bosanec. Pred 23 leti je prišel v rusko ujetništvo. Šele leta 1923 je izvedel, da je bila ustanovljena Jugoslavija.

* **Pes rešitelj.** Neka 15letna deklica iz Moravč je šla te dni na sprehod po cesti profi Zalogu. Spremljal jo je domači pes bernardinec. Krenila sta do travniku ob Drtiščici,

JAMES OLIVER CURWOOD

ZLATA ZANKA

R O M A N

PRVO POGlavJE

Bram in njegovi volkovi

* Bram Johnson ni bil navaden človek. Temveč mozek, ki je večjal za čudaka tudi med ljudmi; ki so spričo nenavadnih življenjskih pogojev severne dežele sami živeli nekó posebno življenje. Takšnega so napravile Brama njegova okolica in trdota, ki so jih terjale neogibne potrebe te okolice. Posebnost pa je bil ze po naravi; saj je bil véasih videti kot človek z dušo v telesu, véasih pa kot žival s srcem samega vruga. V tej zgodbi o Bramu, dekletu in drugem možu ne smemo prekrute soditi o Bramu. Bil je naravnost presretno dober, in grozen hkratu. Nihče si ni bil na jasnem, ali je Bram res imel tisto, kar se na splošno imenuje duša. Če je imel res dušo, je ta oživljala le v gozdovih in v divjih nočeh severne dežele.

Zgodba o Bramu Johnsonu se začena vsaj tri tedne pred njegovim rojstvom, torej v času, ko so Johnsoni začeli potovati na sever. Njih potovanje ni imelo smotra; potovali so dalje, zmerom dalje proti severu.

Kdor se vozi s kanujem (čolnom iz debla) po reki Athabasi do Greata Slavea in potem po reki Mackenzie dalje do arktide, opaža med potjo silne plemenske izpremembe domačinov. Ozkoglavci Čipevec z urnimi gibi v visokokrovnem kahuju prehaja v počasnega Krijca s širšimi lici in kostmi in

poševnejšimi očmi; izdeluje si gibčne čolne iz brezove skorje. Pa tudi Krijec se izpreminja, čimbolj prebiva proti severu. Vsak rod je malo različnejši od južnega sosedu, dokler ne postane Krijec že podoben Japoncu in se imenuje Čipevan. Obraz Čipevana postaja čedalje širši in rez njegovih oči spominja na Kitajca. Svoj čoln ima obložen s kožo in narodoslovci ga imenujejo Eskima.

Predniki Brama Johnsona se niso na svojem potovanju proti severu nikjer za stalno naselili. Njihova belska kri se je najprej pomešala s Čipeveci in potem s Krijci, a preden je dosegla Eskime, je dobila še dodatek čijpevanske krvi. Sploh je čudno, kako je bilo mogoče, da se ni pri tem mešanju krvi izgubilo belsko ime Johnson.

Po skoro sto let trajajočem krvnem mešanju pa je bil Bram — spet belec, vsaj po koži, laseh in očeh. Sicer pa je bil podoben svoji materi, ki je bila napol Eskimka. Bil je orjak in silno močan. Njegov obraz je bil širok, ustnice je imel debele, a nos ploščat. Bil je celo plavalas. Kakor divja, cunjasta, rdečeplava levja griva so mu viseli lasje in hrbet. Njegove oči so se svetile v čudni modrini, a véasih, kadar je bil jezen, so žarele zeleno kakor mačje oči ponoči.

Bram ni nikdar imel kakšnega človeka za prijatelja. Njegovo življenje je bilo od nekdaj nekaj skrivnostnega. Kadar je prišel v kakšno naselje, je ostal tam le toliko časa,

da je zamenjal svoje kože za razne potrebščine. Pretekli so meseci in celo leta, preden se je spet pokazal v istem naselju. Neprestano se je potikal okoli. Kraljeva severnozgodna policija na konjih je bolj ali manj pazila na njegovo sled in mnoga poročila oddaljenih policijskih patrolj, ki so prispela v glavni stan, so imela pripomnje: »Videli smo Brama in njegove volkove potovati proti severu« ali »Bram in njegovi volkovi so nas srečali«. Nikdar ni Bram imenovan brez volkov.

Potem pa je policija za dve leti izgubila sled za njim. To je bilo, ko se je Bram zatekel v notranjost Sulphurja Countrya vzhodno od Greata Bearja. Po teh dveh letih je postala policija pozornejša, zakaj pričakovala je, da se mora nekaj zgoditi. Pa se je res zgodilo. Bram je ubil človeka. Svojo žrtev je tako rekoč zdrobil, kakor navaden človek zlomi vžgalico. Svedča se je bil že davno prej skril, preden se je doznalo, da njegova žrtev ni več živel. Dva tedna zatem se je zgodila druga žalost. Policijski korporal Lee in neki civilist iz barak pri Fortu Churchillu sta bila na Brama nalletela na meji arktične puščave. Bram ni niti enkrat ustrelil. Njegova zasledovalca sta zaslišala samo njegovo čudni, grmeči smeh, ko sta se mu približala v razdaljo kake čet ti milje. Nato pa je Bram izpuštil svoje volkove. Kakor po čudežu je imel korporal Lee toliko moči, da se je splazil v kožo nekog prešanca. Tu je nekaj ur pozneje izšel in prešanec je prinesel zgodbo v Fort Churchill.

Po tem dogodku je vsaka sled za Bramom izgubila. Njegovo življenje v starih ali petih letih, ki so sledila, bi moral pač tudi naj-

Pes je tedaj zapazil na drugi strani nekega otroka ter se je hotel pognati čez strugo. Pri tem je zadel ob mladenko s tako silo, da je omahnila v potok. Ko je zaklicala na pomoč, se je pes zavedel svoje nerodnosti. Brž je planil v vodo in jo po hudem naporu spravil na suho, kjer je ubožica vsa omagana obležala. Tedaj so prispeli mimo po cesti ljudje. Pes se jim je začel dobrikati ter jih privabil na kraj nezgode. Deklica, katero so našli nezavestno, se je hitro zavedla. Toda vsa prestrašena ni mogla dati pravih podatkov. Ves prizor je opisal šele otrok, ki je stal na drugi strani potoka in videl ves dogodek.

* **Smrtna žrtev mazaštva.** Te dni je umrla v celjski bolnišnici 24letna delavka Frančiška Kozovinčeva z Zvodnega pri Teharju. Celjska policija je izvedela, da je umrla Kozovinčeva za posledicami odprave telesnega plodu. V zvezi s tem so bili v nedeljo aretirani 25 letna Angela in 22letna Roza, brezposelni delavki iz Celja, in 27letni rudar Srečko iz Zagrada. Policija je ugotovila, da je Angela s sodelovanjem Roze odpravila Kozovinčevi v marcu telesni plod, k čemur je Kozovinčeva prisilil njen fant Srečko. Celjska policija nadaljuje svoja poizvedovanja z vso vnemo, da čimprej razčisti vso žalostno zadevo.

* **Nad Hudičevim grabnom se je pobil do smrti.** V nedeljo popoldne je krenil 26letni Josip Ferik, trgovski pomočnik pri Rakuschu v Celju, z nekim svojim prijateljem v Hudičev graben pri Celju. Naskočila sta oba strmo steno nad Hudičevim grabnom, kjer se čisto urijo plezalci. Feriku, ki je bil privezan, je visoko v steni spodrsnilo in strmoglavil je kakih 15 metrov globoko, treščil z glavo ob skalovje in obvisel nezavesten na vrvi. Njegov prijatelj je hitel na pomoč, Ferka so pozneje spravili do ceste in ga prepeljali z reševalnim avtomobilom v celjsko bolnišnico, kjer je umrl. Pokojnik je bil navdušen planinar. Bodi mu ohranjen lep spomin!

* **Zaradi hude nesreče bosta izgubila vid.** V Pengovi livarni v Melju pri Mariboru se je zgodila huda nesreča. V livarni so stiskali v stroju tekočo medenino. Pri tem delu je bil zaposlen delavec Ivan Sinkovič, njegov posel pa je nadzoroval inž. Ortner. Naenkrat pa je iz stroja bljunila tekoča kovina obema v obraz. Žarečo kovino sta dobila tudi v oči, tako da bosta najbrž oba izgubila vid. Inž. Ortnerja so takoj prepeljali v Gradec, Sinkoviča pa so spravili reševalci v mariborsko bolnišnico.

* **Dva požara v okolici.** Pred prazniki je posestniku Jožetu Krapši v Sesterzah pri Majšperku zgorelo gospodarsko poslopje. Orožniki so dognali, da so se zraven poslopja igrali šolarji in streljali. Iskra je padla v slamo in nesreča je bila tu. — Istega dne je ogenj uničil tudi gospodarsko poslopje posestnika Antona Fajta v Paradižu pri Sv. Barbari v Halozah. Požar je prešel še na hišo, katere del je zgorel. Požar so z veliko težavo pogasili, ker je bilo poslopje na hribu, kjer primanjkuje vode.

* **Smrtna nesreča v kamnolomu v Ponovičah.** Dne dni proti mraku je 38letni delavec Ignacij Demec, doma iz Temeniške doline, v kamnolomu nad Mačkovno pri Ponovičah pod mineral dolomitno skalo. Mimoidoči delavec Froll s Save je Demca opozoril, naj pazi, ker je nevarnost, da bi ga skala ne podsula. Drugega dne zjutraj pa so našli Demca v kamnolomu mrtvega z veliko rano na obrazu. Najbrž je Demec vrtal skalo preveč globoko. Ker je bil poleg tega še napol gluhi, ni slišal lomljenja skale nad seboj, ki je potem nesrečnega zasula. Pokojni Demec je bil marljiv in vesten delavec. Zapušča ženo, ki ima majhno koč v Temenici. Blag mu spomin!

* **Mladeniči rekruti,** ki ste potrjeni, pa imate skrajšan rok službe, želite čimprej vstopiti v kader ali odložit službo v kadru, informirajte se in uredite svoje zadeve pravočasno! Ako je rok zamujen, se ne da več pomagati. Tudi vsa ostala vojaška pojasnila daje za malenkostno plačilo koncesionirana pisarna Per Franc, kapetan v p., Ljubljana, Maistrova ulica 14. Za odgovor priložite kolek ali znamko za 6 din.

* **Žrtev granate.** 12 letni Josip Pintar od St. Mavra je na Sabotinu v grmičevju našel granato in jo hotel kar tam razstaviti. Granata se je razpočila in njeni drobci so nesrečnega dečka raztrgali. V pičlih štirih mesecih je bila to letos že peta žrtev granat, ki jih ljudje kljub vsem prepovedim in nevarnostim še zmerom nabirajo po nekdanjih bojiščih, da bi spravili njih kovinske dele kakor tudi razstrelivo v denar.

* **Smrten padec z lestve.** V Št. Petru pri Gorici se je 59 let stari Ivan Črne odpravil po krmo na senik, pa je padel z lestve. Prebil si je lobanjo in hudo pretresel možgane. V vsej naglici so ga odpeljali v goriško bolnico, kjer je nekaj ur pozneje umrl.

* **Požar.** V Lomu na Tolminskem je nastal pred dnevi požar v gospodarskem po-

slopju Andreja Kokošarja. Hkratu z gospodarskim poslopjem je ogenj ugonobil vse orodje, zaloge živil in vso krmo. Ogenj je nastal, kakor vse kaže, iz iskre, ki je iz dimnika sosednje hiše padla v seno.

* **V smrt zaradi ženine nezvestobe.** V Čakovcu se je obesil 30letni Franjo Gaberšek iz Gorice pri Puconcih v Prekmurju. V smrt je šel zaradi nezvestobe svoje žene. Mož je bil siromašen in hodil je v mesto delat, da se je skromno preživljal. Ta čas, ko je delal, se je pa žena zabavala z nekim kmečkim fantom.

* **Na pet mesecev obsojen požigalec.** Tam v gozdu v bližini Zvirč, na Gorenjskem je 25. marca začel goreti gozd. Požar sta na srečo takoj opazila lastnik France Dolenc in Fran Kleindienst. Uničenih je bilo po požaru le 20 mladih smrek. Tega požara je bil pred malim kazenskim senatom v Ljubljani obtožen 25letni pekovski pomočnik Mirko Čerčanovič, doma iz Jurovčaka pri Čakovcu, nazadnje zaposlen v Ljubnem. Sam je priznal dejanje in krivdo, izgovarjal pa se je, da je bil nekoliko vinjen in da je iz razposajenosti v gozdni dolinici, kjer je bilo mnogo dračja, zažgal travo. Priča Fran Kleindienst je neposredno opazoval obtoženca, kako je zažgal in nato pobegnil. Požar bi bil napravil ogromno škodo, če ga ne bi hitro pogasili. Obtoženec je bil zaradi zločina požiga obsojen na pet mesecev strogega zapora.

* **Zaradi bega čez mejo** je bil pred reškim sodiščem obsojen 49 let stari Rečan Marij Fabretti na šest mesecev zapora in 400 lir denarne kazni.

* **Nevarni prijatelji tuje lastnine.** Pred velikim senatom okrožnega sodišča v Celju so se zagovarjali 24letni Ivan Svetko, brivski pomočnik brez stalnega bivališča, 20letni delavec Franc iz Št. Pavla pri Preboldu, 21letni Josip Rozman, delavec brez stalnega bivališča in 25letni delavec Anton Čobal in 33letni poslovodja Jože Basle, oba iz Latkove vasi pri Št. Pavlu. Svetko se je pred leti ponoči splazil s sekuro v roki na podstrešje in od tam v pritličje hiše Martina Veceja v Latkovi vasi. Vecej se je zaradi ropota prebudil in stopil v vežo, kjer mu je Svetko zaklical: »Smrt ali denar« in ga udaril s sekuro po levi strani prsi, pri čemer mu je presekel kožo. Svetko ni izvršil rop, ker ga je Vecej z držajem metle pobil na tla in nato prepodil. Svetko, Franc in Rozman so lani v Latkovi vasi ukradli Jožetu Kapusu 50 dinarjev, Rozaliji

strožji sodnik smatrati za zadostno pokoro, če bi dobil podroben opis tega grozotnega životarjenja. Bram in njegovi volkovi! Samo zamislite si človeka v mrtvaški samoti, ki nikdar ne sliši človeškega glasu. Niti po živila ni prihajal v naselja. Volčji človek je postal, tovariš svojih volkov. Ob koncu tretjega leta ni bila niti kapljica pasje krvi več v njegovi tropi. Samo čisti nepomešani volkovi so jo sestavljali. Vzgojil si je volčje mladiče. Dvajset jih je imel. Bile so velikanske zveri, ker je Bram vse slabotnejše pobil. Če bi jim bil spet dal prostost, ne bi ga bile hotele zapustiti. Kadar je bil Bram vzgojil kakšnega volka, je ta po nagonu spoznal v svojem mojstru višjo zver in je postal Bramov suženj. Bram, sam napol žival, meso žročna zver, je ljubil svoje volkove. Zanj so bili njegovi svojci. Spal je z njimi, jedel z njimi in tudi stradal, kadar je trda predla za hrano. Bili so njegovi delovni tovariši in njegovi branilci. Kadar je Bram potreboval meso in je imel sled za kakšnim severnim jelenom, je napodil nanj svojo volčjo tropo, ki ga je dohitela, četudi je bil oddaljen za pol ducata milj. Ko je prišel Bram za volkovi po plen, je bilo zmerom še zadosti mesa zanj.

Štiri leta takšnega življenja! Policija ni mogla tega verjeti. Smejali so se vessem iz odročnih krajev, ki so trdile, da so nekateri ljudje videli Brama in v tihih zimskih nočeh slišali njegov glas, grmeč in prevpijajoč tuljenje volkov. Indijanci in mešanci so pravili, da so zdaj pa zdaj naleteli na njegovo sled. S francosko pomešana indijanska kri je praznoverna, so si mislili pri policiji. Znano je, da pravljica o divjem lovu v severni deželi še živi. Pravijo, da duše, ki so se zapi-

sale hudiču, jezdiyo oblake na nebu. Nekateri ljudje so bili pripravljene priseči, da so natančno videli, kako so Bram in njegovi volkovi divjali skozi oblake.

— Policija pa je bila za trdno prepričana, da je bil Bram mrtev. Bram pa, ki se je moral skrivati pred ljudmi, je postajal čedalje podobnejši volkovom. Toda kri belega plemena v človeku ne zamre zlahka, zato je zdaj zdaj še vzplamtelo v srcu, ki je tolklo v Bramovem velikanskem prsnem košu, nemirno hrepenenje, bolesta težnja. Bridkejše od smrti je moralo biti včasih zanj to silno koprnenje po človeku, po zvoku človeškega glasu — prav najgrenkejše zanj, ki ni nikdar izkusil moškega prijateljstva ne ženske ljubezni.

Tako se bližamo zadnji, najgroznejši krizi v Bramovem življenju — njegovemu srečanju z dekletom in drugim možem.

DRUGO POGlavJE

Filip Brant dobi zanesljive dokaze o Bramovem življenju

Oni drugi mož se je imenoval Filip Brant. Neko noč je prišel v koč Petra Breaulta. Oba moža sta sedela za mizo drug drugemu nasproti. V kotu koč, narejene iz desk, je stala žareča železna peč. Strašno vreme je bilo zunaj. Na skrajnem koncu dolgega, ozkega gozdnega pasu, ki je silil s pohabljenimi, pritlikavimi borovci daleč v puščo, si je bil napravil Peter, lovec na lisice, svojo koč.

Nocoj je tulil in cvilil vihar čez golo ravan, da se je Petra lotevala groza. Hudsonski zaliv je ležal tako blizu, da se je slišalo,

če so se vrata odprla, pokanje ledenih gor z vzhoda, kakor bi bila hreščala orjaška žaga skozi led. Zapadno od koč Petra Breaulta se je razprostirala mrtva pušča brez skal, brez grmovja, prazna in žalostna. Nad njo je viselo nizko, težko nebo, ki je bilo videti obokano s škrlatnimi in modrimi granitnimi kosi, ki so grozili, da se zdaj zdaj zrušijo na zemljo in vse zmeljejo. Hkratu so začele še bele lisice tuliti in zavijati.

»Kakor gotovo je Bog v nebesih, gospod, vam prisegam, da sem ga sam videl živega,« je rekel Peter čez mizo svojemu gostu.

Brant, član kraljeve severozapadne policije na konjih in vodja patrolje Forta Churchill, se je nehal nejeverno smehljati. Vedel je, da je bil Peter Breault pogumen človek. Kako bi se bil sicer naselil sredi pušče! Tudi praznoveren ni mogel biti, sicer bi bil že davno ubežal večnemu javkanju in ihtečemu tuljenju besnečih nočnih vetrov, posmehovanju in cmevkanju belih lisic.

»Prisegam!« je ponovil Peter.

Bil je nekaj pohlep, ki je zaplamtel v Filipovih očeh. Stel je pet in trideset let, bil skoro enako vitek kakor Peter in njegove oči so se blestele v jekleni modrini. Bil je čas, a dolgo je že od tega, ko se je znal obležiti v frak lepše kakor katerikoli drugi mož v velikem mestu na zapadu, kjer je bil živel. Zdaj pa so bili rokavi njegove suknje iz koč severnega jelena oguljeni in strgani, njegove roke so postale trde in v njegov obraz sta bila vreme in veter začrtala ostre poteze.

»Saj to ni mogoče!« je dejal Filip Brant. »Bram Johnson ne more biti več živ.«

Lešnikovi balo hmelja in Antonu Godcu mlajšemu šest kokoši. Svetko in Franc sta lani jeseni ukradla Tereziji Škofovi petelina, decembra pa Antonu Godcu mlajšemu dve kokoši. Franc je leta 1935. ukradel iz tvornice »Cosmanos« v Št. Pavlu 85 ženskih naglavnih robcev, 35 m rdeče svile in nekaj pretiskanege blaga. Basle je kupil od Svetka, Franca in Rozmana hmelj, ukraden Rozaliji Lešnikovi, Čobal pa je sprejel od njih malenkosten znesek gotovine in jedel z njimi Godcu ukradene kokoši. Basle je v decembru sprejel od Svetka in Franca dve kokoši, ukradene Antonu Godcu, in ju nato z njima pojedel. Svetko je bil obsojen na eno leto in 10 mesecev robije, Franc na eno leto strogega zapora, Rozman na sedem mesecev strogega zapora, Basle na dva meseca in 10 dni zapora in na 600 dinarjev denarne kazni pogojno na dobo treh let, Čobal pa na 10 dni zapora.

* **Zeno je pobil s sekuro.** Nedavno noč se je v Tomačevu zaslisljal iz Končanove hiše krik in vik otrok. Sosedje so vdrli v hišo in našli gospodinjstvo Ivano Končanovo vso okrvavljeno na tleh pri postelji, a njen mož je nad ženo vihtel sekuro. Hitro so mu sekuro iztrgali iz rok. Sosedje so brž spravili otroke v drugo stanovanje, mater pa so prenesli na voz in sosed jo je odpeljal v bolnišnico, kjer je naslednji dan umrla. Orožniki so F. oKučana aretirali in odvedli v zapor. Kako je prišlo do zločina, ni še pojasnjeno. Kakor so mogli dognati orožniki, se zakonca Končanova že dalje časa nista razumela. 55letni mož je živčno bolan že več let. Žena Ivana, ki je bila stara 45 let in delavka v tobačni tvornici, se je usodno noč vrnila domov precej pozno, kar je menda bilo povod prepiru.

* **Roparski napad pri Kranju.** Eržen Janez iz Pungerta je dobil pri škofjeloškem notarju g. Šinku izplačano doto v znesku 3000 dinarjev. Napotil se je s kolesom v Kranj, da bi si nakupil nekaj potrebščin. V Kranju se mu je kmalu pridružil Škrabelj Vinko s Trate. Obiskala sta več gostiln v Kranju in nazadnje sta bila v Križnarjevi gostilni v Stražišču. Od tod sta se že precej vinjena vračala proti Škofji Loki. Komaj sta dospela do kovača v Stražišču, je Škrabelj od Eržena zahteval 50 dinarjev, češ da nima nič denarja. Eržen se za njegovo zahtevo ni zmenil, ampak je obrnil kolo in se odpeljal nazaj, da bi se vrnil domov po bližnici, ki drži mimo Križnarjeve gostilne. Ko je došel do Križnarjevega vrta, je nekdo pridrvel za njim s kolesom, sunil vanj od stra-

ni, tako da je Eržen padel, neznanec pa nanj. Neznanec se je hitro pobral, skočil na kolo in pobegnil. Eržen je pretipal svoje žepe in ugotovil, da mu manjkata delavska knjižica in ves denar, ki ga je imel v njej. Ker človeka, ki se je zaletel vanj, v naglici ni spoznal, je šel v Križnarjevo gostilno, kjer so povedali, da niso videli nikogar razen dotičnega, s katerim sta bila prej v gostilni. V upravičeni sumnji, da mu je denar vzel Škrabelj, se je Eržen napotil drugi dan zjutraj k Škrablju na dom na Trati, kjer je zahteval denar nazaj. Škrabelj pa ga je napadel s polenom in ga vrigel iz hiše. Eržen je šel k orožnikom v Škofji Loki, ki so Škrablja zaprli. Pri zaslišanju je Škrabelj dolgo časa odločno tajil. Ko so mu pa tatvino dokazali s tem, da je plačal svoj dolg pri Antonu Hafnerju s stotakom, dasi prej ni imel nobenega denarja, je začel počasi priznavati. Pri hišni preiskavi so orožniki našli Erženovo delavsko knjižico in 1000 dinarjev. Škrabelj je nato povedal, da je 1000 dinarjev dal shraniti svoji sestri, nekaj kovancev pa da je zakopal v zemljo. Orožniki so vrnili Erženu 2085 din, manjka pa še vedno okrog 700 din.

* **Zasledovan zaradi roparskega napada.** Varnostna oblastva zasledujejo bivšega gonjača živine Lojzeta Škerca, doma iz okolice Rogaske Slatine. Škerca je svoječasnoroopal v Trzinu Antona Černoša, nato je izginil. Z ukradenim denarjem je odpotoval v Belgijo, odkoder se je pa kmalu vrnil in se zdaj spet klati po deželi.

* **Vlom.** 41 letni France Kranjc, znan delomrznež, ki se povečini preživlja s tatvinami, je nedavno vlomil v hišo posestnika Janeza Slatinška v Slatini pri Ponikvi in ukradel dve obleki, temen površnik, svetle jahalne hlače, dva para moških čevljev, dva para usnatih gamaš, nekaj perila, nikljasto uro in nekaj gotovine.

* **Prijeti ponarejalci 1000 dinarskih bankovcev.** Pred meseci je o priliki velikega sejma v Litiji neznanec zamenjal v Lindnerjevi gostilni tisočak. Ta tisočak je potem prišel na pošto Domžale, kjer ga je tamkajšnja poštarica brez vsega prevzela. Šele na blagajni ljubljanske pošte so ugotovili, da je tisočak ponarejen. Poštarica iz Domžal je morala za to svojo neprevidnost plačati iz svojega 1000 dinarjev. Dva slična ponarejena tisočaka so v zadnjem času dobili okrog Trebnjega in Novega mesta. Te dni pa so se ponarejalci sami ujeli v past. Pri velikem posestniku 60letnem Antonu Gracarju v Gradišču pri Št. Rupertu

je bil zaposlen kot kmečki delavec 30letni Petrič Anton iz Gobjeka. Fant sicer ni delal na polju ali v gozdu, pač pa ga je najel stari Gracar, da bi pri njem izdeloval tisočake. Petrič je namreč silno talentiran slikar-samouk. Stari Gracar mu je dal za vsak izdelan tisočak 100 dinarjev. Hkratu je dobival vso hrano. Petrič je izdelal z ročnim risanjem tisočak v treh dneh. Ko je Gracarjev sin nedavno prodal vole na sejmu v Radečah, je ukradel Petrič staremu Gracarju pravi tisočak ter dva ponarejena. S tem denarjem jo je popihal Petrič v Ljubljano, kjer je pravi tisočak v nekaj dneh zapravil v veseli družini, nato pa je prišel z obema ponarejencema domov k očetu na Gobjek. Medtem pa je šel Gracar k orožnikom pri Sv. Križu, kjer je Petriča ovdil, da mu je ukradel tri tisočake. Orožniška kaplarja Torkar in Oblak sta šla takoj na Gobjek, kjer sta aretirala mladega Petriča in mu zaplenila oba ponarejena tisočaka. Pri zaslišanju je Petrič priznal, da je tisočaka izdelal na domu starega Gracarja na Gradišču. Orožniki so nato aretirali še starega očeta Antona in sina Vinka ter vse tri po zaslišanju in priznanju oddali v zapore litijskega sodišča.

* **Vlomilska družba prijeta v Studencih.** Varnostna oblastva v Mariboru so zajela veččlansko vlomilsko družbo, ki je v zadnjem času izvršila 24 tatvin in vlovov v bližni mariborski okolici. Aretiranih je pet članov te družbe, ki je imela svoje tajno shajališče v Studencih pri Mariboru. Izsleditev družbe je sledila neposredno po vlovu, ki je bil izvršen v Osetovo gostilno na Griču. Oglasili so se tudi pri posestniku Avgustu Jerneju v Rošpohu in vdrli v klet posestnika Ivana Haja v Krčevini. Od aretiranih so trije člani te vlomilske družbe doma iz Studencev, dva pa iz Kamniškega jarka. Kolovodja teh tatvinskih in vlomilskih pohodov je bil Karel Skupet iz Studencev.

* **Dve zidanici so oplenili.** V noči na veliko nedeljo so neznanci vlomili v vinski gorici Ljubnu v nadkletno sobo zidanice posestnika Pirca iz Podljudna, nato so razbili sobna tla in vdrli v klet. Tu so iz soda, v katerem je bilo le malo vina, to iztočili in hkratu s pletenko, držečo okoli 30 litrov, odnesli. Ker jim je bil plen premajhen, so se lotili še niže stoječe zidanice posestnika Ivana Pršine iz Dolenjskih Toplic. Vlomilci so s silo odprli vrata zidanice in v posebni sobici pobrali, kar se jim je zdelo kaj vredno: rjuhe, steklenice s kozarci, kuhinjsko posodo, sladkor, čaj in mast.

»Živi, gospod, zanesljivo živi!« Petrov glas se je na čuden način tresel. »Če bi ga bil samo čul in ne videl, bi ne mogel tega tako zanesljivo trditi,« je vzkliknil in njegove smolnato črne oči so vzgorele v temnem vznemirjenju. »Najprej sem slišal tuljenje njegove volčje trope; odprl sem vrata svoje kočice in prežal v noč. Da, bliže so prihajali. Slišati sem mogel dirjanje severnega jelena. Nato pa se je oglasil grmeč glas, ki je prepil volčje tuljenje. Tako močan je bil ta glas, kakor bi bilo hkratu vpilo deset navadnih ljudi. In vedel sem, da je bil Bram na lovu. Da, res, Bram še živi. Povedal vam pa še nisem vsega. Ne, ne.«

Petrovi prsti so se krčili. Ze trikrat ali štirikrat se je v zadnji polovici ure zazdelo, Filipu Brantu, da se je Peter boril z neko nenavadno vznemirjenostjo. Brantovi dvomi so izginili, začel je verjeti Petrovemu pripovedovanju.

»Kaj je bilo potem? Ali ste ga čisto razločno videli?«

»Da. Ne bi še enkrat storil tega, kar sem napravil potem, za vse lisice med Athabasco in Hudsonskim zalivom ne, gospod. Ne vem, kaj je bilo, kar me je gnalo ven v noč. Moral sem iti. Našel sem sled volkov in človeških snežnih čevljev. Da! Korakal sem še dalje. Prišel sem čisto blizu kraja, kjer so volkovi podrli severnega jelena. Mogel sem slišati, kako so volčji zobje sekali v meso, kako so pokale kosti. Da, da, in slišal sem smeh, strašen človeški smeh! Če bi se bil veter obrnil, če bi me bila ta tropa vražjih duš zavohala, ne vem, kaj bi se bilo zgodilo z menoj!« Peter se je stresel od groze. »Toda ostal sem še dalje časa tam, napol

skrit za snežnim hribočkom. Trajalo je dolgo časa, preden so šli. Bilo je toliko temno, da nisem mogel videti, kod so jo ubrali. Stopil sem zatem tjakaj, kjer je ležal plen, in res, Bram je bil polovico jelena naenkrat odnesel proč. Žival je bila samec in ne mlad. Sledil sem jim še dalje skozi grmovje in potem skozi gozd. Tu si je Bram napravil ogenj in ob ognju sem ga videl. Lahko prisežem pri sveti devici Mariji, da je bil res Bram. Že mnogo prej, preden je umoril tistega moža, je bil dvakrat pri meni v koči. Poznam ga torej dobro. Ni se izpremenil. Gledal sem v svitu ognja, kako so se prerivali volkovi okoli njega. Šele tedaj me je srečala pamet. Bram je bil zelo prijazen z volkovi. Videl sem bliskati se njihov bele zobe. Da, mogel sem jih slišati, tako blizu sem stal. Govoril je z njimi in se jim je smejal skozi svojo cunjasto brado. Tedaj sem se naglo obrnil in jo ucvril proti svoji koči. Tako hitro sem tekel, da bi me celo volkovi s težavo dohiteli. Pa to še ni vse!«

Spet je Peter krčil roke v pesti in jih odpiral, pri tem pa je krepko gledal Brantu v oči.

»Ali mi verjamete, gospod?«

Filip je prikimal. »Kakor se zdi nemogoče, vendar mora biti res, saj se vam vse to ni moglo sanjati, Peter!«

Peter Breault je zadovoljno zavzdihnil in vstal. »Ali mi boste verjeli, če vam povem še zadnji konec zgodbe?«

»Da!«

Peter je stopil k svoji postelji in se spet vrnil z vrečo iz jelenje kože k mizi. Bila je njegova lovska torba.

»Drugo jutro sem šel spet k Bramovemu taborišču,« je nadaljeval Peter. »Brama in volkov ni bilo več tam. Napravil si je bil streho iz borovih vej. Sneg naokoli je bil gladek, kakor bi bil pometen. Videl sem sledi njegovih mokasinov, ki so bile kakor stopinje orjaške živali. Vse križem pa so bile volčje stopinje. Iskal sem po tleh, ali ni Bram morda pustil kakšno reč ali pa jo izgubil, in našel sem zanko za lovljenje zajcev.«

Ne Petrove besede, temveč izraz njegovih oči in krčenje njegovih prstov pri odpiranju torbe sta bila, ki sta navdajala Filipa z neko čudno slutnjo. Čakal je, ne da bi izpregovoril besedo, in tedaj je Peter odprl vrečo in rekel:

»Zajčja zanka, gospod. Padla je iz Bramove torbe v sneg.«

V naslednjem trenutku je izročil predmet Filipu. Oljna svetilka je visela prav nad njunima glavama; njena svetloba je padala na mizo. Iz Filipovih ust se je zaslisljal vzklik začudenja in zastrmel je v zajčjo zanko. Peter je bil pričakoval to presenečenje. Ker mu Filip prej ni bil verjel, je zdaj žarelo zmagoslavje s Petrovega obraza. Filip je z zadržanim dihom še zmerom strmel na vrvo v svoji roki. Predmet se je v luči svetil. Bila je zajčja zanka; o tem ni bilo dvoma. Dolga je bila kakšen meter, z zadrigo na enem in dvojnimi vozli na drugem koncu. Narrejena je bila na čipevanski način.

Tisto glavno, kar je na tej zanki presenečalo, pa je bilo dejstvo, da je bila spletena iz dolgih, zlatoplavih ženskih las.

(Dalje prihodnjič.)

Nato so vdrli še v klet, kjer so se izdatno založili z vinom in se tudi sicer dobro pogostili. Iz kleti so pobrali še nekaj boljšega orodja. Orožniki so vlomilcem bajne že na sledu.

* Po osmih letih dognani oče. Pred osmimi leti so dobili v družini nekega hribovskega posestnika pod Sy. Goro prirastek. V hišo ga je prinesla domača hčerka, ki ji je bilo tedaj komaj 16 let. Mlada mati je gluho-nema in tudi duševno zaostala. Očitno je bilo, da je bil storjen zločin. Starši so si prizadevali na vso moč, da bi razkrili skrivnost žepeljane hčerke, deklet pa je odklanjalo s kretnjami vsak odgovor na vprašanja. Leta so tekla Fantek, ki je dopolnil te dni osem let, je duševno razvit in krepak. Malo pred letošnjo veliko nočjo je ljudski glas začel trdit, da je fantičkov oče njegov stric in brat duševno zaostale sestre. Domači so zavoljo tega na vso moč silili v hčer, naj bi vendar zdaj izdala skrivnostnega očeta. Ko grozil njenemu bratu huda sramota in celo zapor. Slednjič so mlado mater, ki ji je zdaj 24 let le pripravili, da je pojasnila vesa dogodke. Usodnega dne je v gozdu grabila listje. Pa se ji je približal neki mladenič iz sosedske. Srečanje v samotnem gozdu ni ostalo brez posledice, gluho-nema in duševno zaostala 16-letna mladenka je postala mati. Ko se je fant zavedel resnosti položaja, je je volja naj o srečanju nikjer ničesar ne pove. Z odprti nožem nad glavo ji je zagrozil, da jo zakolje, če bo le komu kaj črhnila. Grožnje z nožem so na deklet napravile silen vtis in čez pet tednov dni leta črhnila bezačice. Zadrževala je bila odaj tik omed-prazniči trezene tedne, vendar ni. Nezakonski oče je priznal zločin. Zanimivo bilo v zani seveda zločinca. Prvi dve leta letoma se je okanil in je postal odlični mladenič uspešen gospodar. Prvi sedem let je izkazoval da bo imela čez dve leti nepopravljeno senu. 11.500 din v štirih obrokih. Najbolj pa so veselje priznanta v družini nezakonske matere, saj se je dvakrat sin otreščil v davne letih na prvo od njunih.

* Zaradi sleparstev in tatvin pred sodniki. Pred mihom kazenskim senatom v Mariboru starše zagovarjala Zofija Rat. iz Krčevine in Stanka Novakovski. Obtožnica njima je očitala vrsto sleparstev in tatvin, ki sta jih izvršila v mariborske okoliščin. Tatvina je bila obsojena na sedem mesecev strogega zaporu in na dve leti izgube volitnih pravic. Novakovski pa na pet mesecev strogega zaporu in na dve leti izgube volitnih pravic.

* Vlom v denarni zavod. Upravni odbor Obiške hranilnice in posojilnice v Zelenikih je imel nedavno sejo, na kateri je sklenil da se bodo vloge do 1000 din izplačevale neomejeno. Ta sklep je morda napotil vlomilca, da je vdrl v zavodove uradne prostore. Mislih je, pač, da mora imeti denarni zavod denar, ako je sklenil izplačevati vloge. Navrtal je železno blagajno, odprl miznice in predale, razmetal hranilne knjižice in razne banke zavoda in potem odnesel pešene da bi kaj ukradel. Prava sreča, kajti 20 tisoč dinarjev je imel taik zavoda Marijan Thaler doma. Ko vlomilec ni imel sreče v prvem nadstropju, se je skušal pri odhodu založiti vsaj s tobakom. Premetal je v veži zaboj in staknil zabojček s tobakom in medčanom. Hotel je z zalogo tobaka pobegniti. A tudi tokrat ga je zalezovala smola. Videč, da mu prihaja nekdo nasproti, je zaboj s tobakom celozil. Pobasal je le nekaj zavitkov in izgnil Zaboj s tobakom so seveda naslednjega dne našli pri pokopališču.

Za oko je zahteval 45.000 din. Pred ljubljanskim malim senatom se je vršila razprava proti posestniku in delavcu Jožefu Torkarju iz Zgornjih Pirnič, ki je bil obtožen, ker je v pretepu izbil oko delavcu Anženu Medvedu. Lani decembra je družba možakov in fantov igrala marjaš v Lovčičarjevi gostilni v Verjah pri Smartnem pod Smarje goro. Medved se je vmešal v igro in je Torkarju očital, da slepari. Bil je nekoliko vinen. Medved je pa tudi izpil že nekaj koserčkov žganja. Ko je Torkar zabrusil Medvedu, da je osleparil njegovega brata, ko sta bila v Belgiji, se je Medved zagnal v Torkarja in ga prijel za vrat. Torkar je dobil Medveda pod sebe na klopi in je udrihal po njegovi glavi. Nenadoma se je ulila kri iz Medvedovega levega očesa. Medvedu so v bolnišnici morali

oko odstraniti in mu vložiti umetno oko. Obtoženec je pri razpravi trdil, da ni imel namena Medveda težko poškodovati. Po upoštevanju vseh olajševalnih okolišnosti je senat prisodil Torkarju 5 mesecev strogega zaporu. Obsojenec mora plačati okrožnemu uradu za zavarovanje delavcev 1254 din. Medvedu pa 5000 din za oko in 2000 din za bolečine. Čeprav je Medved zahteval 45.000 din za izgubljeno oko, mu je sodišče priznalo samo 5000 din, ker je Medved sam izzval pretep.

Popotnikova torba

20 let robije

za strašen roparski umor

Maribor, aprila. V ponedeljek je bila pred kazenskim senatom mariborskega sodišča razprava proti Ivanu Bevardiju in Ivanu Sajteglu, ki sta 19. februarja umorila in oropala stavbnega tehnika Stanka Dolničarja in magistratno uradnico Milko Gorupovo. Naval na sodišče je bil velikanski, toda v dvorano ni smel nihče, ker je bila razprava tajna. Oba obtoženca sta namreč mladoletnika. Iz obširne obtožnice posnemamo:

Ivan Bevardi se je rodil v Krčevini pri Ptuj kot nezakonski otrok. Od l. 1926. do l. 1931. je obiskoval v Ptuj gimnazijo. Bil je len, predrzen in neodkrit. Leta 1930. je pa bil izključen in vseh srednjih šol v državi zaradi vlovov in tatvin. Po izključitvi je bil zaposlen kot trgovski vajenec v Ptuj in Mariboru. Od l. 1934. je pa stanoval v Spodnjem Radvanju pri materi. Mati je potrebovala na svojem posestvu moškega delavca, a ker je svojemu sinu dajala potuho, je najela za čelo tujega človeka. Bevardi se je klátil noč za noč jo z malo pridno družbo. Kmalu je zrasel materi čez glavo, ter začel od nje zahtevati denar. Če mu ni ustregla, jo je pretepel in razbil pohištvo in posodo. Sicer je pa bil že od mladih nog nasilnega značaja in njegova mati je bila obsojena pogorje, ker ga je nekoč nahajskala, da je vrgel sosedi v obraz kos opeke.

Ivan Sajtegel je bil tudi že od mladih nog namrjen k zločinu in je kradel učencem v šoli v Korčičah razne reči. Vlomil je pa tudi pri svojem sosedu Reditelja ništa skrbela za njegovo vigojo, zločin je kar zločina že od Sajtegelove rane mladosti ločeno. Ko so Sajtegelovi stanovali nekaj časa v Mariboru, je bilo njihovo stanovanje zatočišče tatov. Sajtegel je bil po večini nezaposlen. Obtožnica mu očita da je izsiljeval mladoletno deklet, ki je z njim imel ljubezensko razmerje. Sajtegel je bil že obsojen zaradi štirih vlovov in dveh tatvin na šest mesecev strogega zaporu.

Sajtegel in Bevardi sta se seznanila šele nekaj tednov pred zločinom. Baie sta se 18. februarja dogovorila, da bosta vlomila pri nekem kmetu, ki odhaja vsako soboto mimo Bevardijeve hiše v Maribor. Ker pa Bevardi tisto soboto zjutraj ni opazil, da bi kmet šel mimo hiše, je to sporobil Sajtegel. Nato pa sta se odločila, da pojeta popoldne istega dne na Pohorje, da umorita in oropata kakšnega izletnika.

V resnici sta popoldne prežala na izletnike, a ker sta nalezela le na nekega mladega smučarja, ki si ob ntega ništa obetala posebnega pitema, sta opustila svoje naklepe. Vračala sta se s Pohorja in približala sta se že skoro vzhodu Pohorja, ko sta jima prišla nasproti Stanko Dolničar in Milko Gorupova, obtožena s smučarji in nahrbtnikoma. Pri njiju sta zločinca pričakovala precejšen plen. Sajtegel je poznal Dolničarja, ker je delal nekaj časa pri Tönniesu, spomnil si je, da mora Dolničar imeti precej denarja pri sebi. Zato sta se Sajtegel in Bevardi odločila, da bosta oropala Dolničarja in njegovo spremljevalko.

Dolničar in Gorupova sta šla po poti proti Sv. Dolfenku. Bevardi in Sajtegel sta ju pa zalezovala po bližnicah in ju trikrat prehitela. Kako sta morila opravila strašen zločin, ni povsem jasno. Kakor trdita, sta se jima žrtvi približali okrog 20. ure in Bevardi je poprosil Dolničarja za cigareto. Dolničar mu

je odgovoril, da cigarete nima, nato pa ga je Bevardi udaril s sekuro po glavi. Dolničar je dvakrat sunil z nožem Bevardija v nogo, zatem pa se je opotekel in padel. Med tem je Sajtegel prestregel Gorupovo, ki je začela klicati na pomoč in skušala pobegniti. Z železnim batom jo je pobil na tla. Naprej si izpovedi zločincev nasprotujejo. Bevardi priznava, da je udaril le enkrat Dolničarja in da je vse drugo opravil Sajtegel, ki se pa izgovarja, da je udaril samo nekajkrat Gorupovo.

Morilca sta žrtvama pobrala vse, kar sta jima mogla vzeti. Skušala sta ju celo sleči, toda obleki sta se jima zdeli preveč krvavi. Jestvine, ki sta jih našla v nahrbtnikih, sta v bližini obeh razmesarjenih žrtv mirno pojedla. Denar sta si razdelila; drugi plen sta pa zanesla k Bevardijevi hiši, kjer ga je Bevardi skrnil. Dogovorila sta se, da bo oni, ki mu bodo prišli na sled, prevzel vso krivdo-nase. Bevardi je zaradi ran precej krvavel in se je ponoči javil na policiji, kjer je izpovedal, da sta ga na Pohorju napadla dva neznanca. Poslali so ga v bolnišnico Orožniki, ki so poznali Bevardija kot nasilneža, so ga kmalu osumili umora. Toda Bevardi je vse tajil.

Osumljen je bil umora tudi stavbni delavec Blaž Šega, ki je izgubil pravdo proti Tönniesu ter bil zaradi tega silno ogorčen na Dolničarja kot pričo. Sajtegel je obdolžil Šego, da je sodeloval pri zločinu, ker je mislil, da ga je Šega izdal. Pozneje se je pa izkazalo, da je bil Šega povsem nedolžen in da ni šlo za umor iz maščevanja.

Obtožnica dolži Bevardija, da je zasnoval zločin. Oba zločinca sta priznala, da jima je šlo za plen. Izgovarjala pa sta se, da sta se odločila za zločin v stiski, češ da sta bila lačna, kar pa obtožnica izpodbiha.

Razprava pred sodniki je pokazala vso strahoto dveh do mozga, pokvarjenih mladoletnikov, ki sta izpovedovala reči, katere se ne da zapisati. Ves čas razprave ništa kazala nikakega kesanja. Dve strahotni bitiji, ki bi zaslužile v polni meri vislice, a ja varuje zaradi mladoletnosti zakon.

Obsojena sta bila vsak na 20 let robije. Sodbo sta obo zločinca smehljale se srečela. Ob koncu je predsednik Še, dejal, da bo zastavil ves svoj voljo, da bosta obo kazna, do zadnje minute odsedela in da ne bosta deležna morebitnega poplačanja. Silčno je poudaril tudi državni tožilec.

iz Prekmurja

100 letna Prekmurka se umrla. Te dni je preminula v Čedadu hči Terzija Bočkarjeva, rojena leta 1832. Stela je čez 100 let živela v zelo skromni vsemočilni življenju; ni bila nikdar bolna, do zlasti tedne se oslabele, vendar je bila pri zavesti do zadnjega. Bila je zelo pobožna ženska in je dala na svoje stroške postaviti v vsaki leti pomagati koč. Blagbi spominjal se na 1. oktobra 1932.

Zalostni kenez obvezuje človeka Prekmurca. Mladica vob pretepu je izkazala Zuhaneke Anžena, ki je bil v Mariboru imenoni Ružo Sandorja, ki je bil v Mariboru prišel iz Amerike, morda dolževca in bil ltkomiselnopravil v kmetih in kmetih in ni imel več denarja, je postal človek, ki je bil kot tak je pred dnevi na sešnu v prekmurških Križevcih beračil. Za nabiranje denar si je privoščil šmarnice ter se nato odpravil proti domu. Ko je vendar prišel na brv Male Krke pri Saleveh, je omahnil v potok in utonil.

BANKA BARUCH

11 Rue Auber Paris (9^e)
odpremlja denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem denarnem kursu. Vršil vse bančne posle najkvalitetneje. Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune: Belgija št. 3064-64 - Bruxelles Francija: št. 1117-94 Paris; Holandija: št. 1458-66 Ned Dienst; Luksemburg št. 5967 Luxembourg. Na zahtevo obširno brezplačno naše čekovne nakaznice.

Ženski vestnik

Tudi doma lahko napraviš milo

Vsakovrstno maščobo, ki odpade pri kuhi, naj spravlja gospodinja v večjo posodo, ki jo ima na hladnem prostoru. Kose slanice je boljše poprej sevreti, ker se sicer pokvarijo. Ko se nabere kakšnih pet kilogramov te maščobe, se lahko skuha milo.

Najboljše je kuhati milo v deževnem času, da uporabimo deževnico. Na štiri do pet kilogramov maščobe je treba vzeti en kilogram lužnega kamna in 12 litrov vode. Maščobni lužni kamen in osem litrov vode začnemo kuhati, a ostalo vodo dodajamo med vrenjem, da milo ne prekupi. Kuhati je treba dve uri in neprestano mešati. Malo pred koncem je dobro dodati pest soli, da se vs avoda izloči iz mila.

Ali je milo dovolj kuhano, spoznamo na ta način, da kanemo nekoliko mila v mrzlo vodo. Če se milo strdi, je dovolj kuhano. Nato je treba naliti milo v štiri do pet posode. Drugo jutro se že lahko razreže z žico ali vrstico v primerne kose. Sušiti se mora vsaj šest tednov, a ne na soncu.

Za kuhinjo

Prepečeneč. V skodelico vlij tri žlice mlačnega mleka in žličico sladkorja, zmešaj in zdobi v mleko poldrugo deko kvasca ter ga postavi, da vzhaja. V skledo pa stresi 28 dek segrete moke, prilij en in tri četrtinke litra mlačnega mleka, tri in pol deke strovega masla, dve jajci, malo soli, žličko prav močno kuhane črne kave in vzhajani kvasac. Vse skupaj umesi (mesi dolgo, da bo testo delalo mehurje). Umešeno testo pokrij s prtičem in postavi na toplo, da vzhaja. Vzhajano testo stresi na desko, razdeli v več hlebčkov in jih z roko oblikuj v dolge in tenke štruce. Štruce položi na pomazano pekačo drugo poleg druge, pokrij s prtičem in postavi, da spet vzhajajo. Vzhajane štruce speci v precej vroči pečici, da dobe prav lepo barvo. Ko so pečene, in so se shladile, jih zreži na tenke kose, pomaži vsak kos s pripravljenim ledom, zloži na pekačo in jih v pečici še enkrat zapeci. **Led:** Stolci trd sneg treh beljakov, primešaj 10 dek sladkorja v prahu (sladkor presej skozi sito, da ne bo v kepcah). Daš s čajem na mizo.

Cvrtje. Iz 28 dek moke in 21 dek strovega masla umesi v testo. Testo dobro pretlači in dodaj dva rumenjaka malo soli žlice vina, jesiha ali pa limonovega soka ter malo kisle smetane. To vse gneti in testo tenko razvaljaj nato ga spet zloži skupaj spet ugneti in spet razvaljaj. Tako napravi trikrat, potem pa pusti ugnetenno testo počivati pol ure. Nato testo spet tenko razvaljaj kakor za rezance in ga s koleščkom razreži za prst široke in 15 cm dolge rezine. Te rezine navij vsako posebej na drži kuharice in jih tako ocvrli na vroči masti. Ko je vsak kos ocvrt, ga previdno snemi s kuharice in pokladaj v skledo, ki jo imaš na toplu. Ko si vse rezine ocvrli jih posuj s sladkorjem in dai toplo na mizo.

Preplačen fižol. Skuhaj pol litra belega fižola (fižolice). Ko je kuhan ga ocedi in še vročega preplači skozi sito. V kozi raztopi eno dobro žlico strovega masla ali masti in na vročo mast deni preplačeni fižol. Dobro zmešaj, dodaj še dve žlici toplega mleka, po okusu še malo osoli in popoprjaj, pa je jed gotova. Tako pripravljene fižol daš s kislim zeljem na mizo.

Roglički. 15 dek mandeljnov (ali orehov) popari in olup. Nato jih malo osuši, deni v možnar in jih stolci s štirimi beljaki. Ko so mandeljni drobno stolčeni in se je tudi sneg strdil, primešaj 30 dek sladkorja v prahu in toci dalje, da postane gosto. Nato stresi na desko, malo pomeš in razdeli na približno 20 do 25 enakih delov. Vsak košček zase z roko zvaljaj in oblikuj drobne rogličke. Rogličke povaljaj v sesekljanih mandeljnih

ali orehah in jih zloži na pomazano in z moko posuto pekačo. Tako naj se na zraku sušijo pol ure, nato jih deni v ne prevročo pečico pečiti. Ko so pečeni, še vroče pomaži z raztepenim beljakom, da se lepo svetijo. Ko daš rogličke v pečico, pazi, da ne bo prevroča. V vroči pečici roglički preveč narasejo in se potem lomijo.

Praktični nasveti

Vlagajmo jajca v aprilu, ko so poseni. Aprila je največ jajc in cenena so. Za pravilno vlaganje jajc imamo mnogo sredstev. Najbolj znana so apno, stekleno vodeno steklo in garantol. Iz teh sredstev napravimo tekočine, s katerimi zalijemo v različnih lončenih, steklenih ali cementnih posodah vložena jajca. Tekočine so pripravljene na ta način: Na deset litrov vode vzamemo tri četrtinke kilograma čistega starega, vsaj tri mesece prej gašenega, apna in deset dekagramov soli. — Na liter vodnega stekla, ki ga nabavimo v drogeriji, odmerimo 10 litrov prekuhanne in shlagane vode ter dobro zmešamo oboje skupaj. Navedena količina tekočine zadostuje za vložitev približno 250 jajc. — Garantol dobimo prav tako v drogeriji hkratu v navodilom uporabe. — Posoda za vložitev mora biti čista, dobro posušena, bolj visoka kakor široka. Vanjo je vložiti ne več kakor deset dni stara jajca, popolnoma čista in brez najmanjše razpoke na lupini. Onesnažena jajca je treba prej umiti. Če eno jajce, ki je umazano ali počeno, lahko pokvari druga v posodi in napravi občutno

škodo. Jajca se morajo v posodo vlagati pokoncu, in sicer je vseeno, na katerem koncu. Ko je vložena ena vrsta, vlijmo pripravljeno tekočino nanjo tako, da je pokrita. Nato pride druga vrsta in tako naprej. Tekočina na vrhu bodi pa vsaj štiri prste nad zadnjo plastjo jajc. Potem posodo pokrijemo, da tekočina ne izhlapi. Tako vložena jajca ostanejo dobra celo leto. Pri vlaganju je posebno skrbno paziti, da ne pride zraven kako gnilo jajce, ker se tako v vodi rado štre, in okuži ali zasmradi tudi druga jajca. Pri uporabi jih je previdno (in po vrsti jemati ven, kakor so bila vložena, da se katero ne razbije).

Pozlačen okvir, če ga namažeš z lovorjčevim oljem, ga muhe ne ponesnaziijo, ker jim to olje smrdi in potem ne sedajo na okvir.

Baržunaste ovratnike na suknjah očistiš s prerezano čebulo, in sicer tako, da s čebulo drgneš proti dlačicam, potem zbriseš s suho krpo, in ko se je ovratnik posušil, ga zlikaš s paro. To napraviš tako, da likalnik deneš narobe v kak lonec (likalnik na oglje ni pripraven za tako likanje), deneš na likalnik dvakrat ali trikrat zloženo krpo, na krpo pa položiš baržun in ga premikaš sem in tja, kakor če bi likala z likalom. Ko je ovratnik tako zlikan, ga skrtai še s suho krtačo, in to proti dlačicam.

Madeže od olja, ki se rabi za avtomobile in kolesa, spraviš iz volnenih nogavic in drugih volnenih reči s tem, da jih osnažiš s čistim terpentinom, nato pa dobro namiliš, zmencaš in izpereš v topli vodi.

Miliardna škoda bratomorne vojne v Španiji

Že 21 mesecev traja španska državljanska vojna. Začeli so jo frankovci proti republikancem, ker se na drug način ne morejo polastiti gospodarstva nad Španijo, ki se je malo prej z veliko večino izrekla pri volitvah za republikansko vladavino. Torej zaradi različnih političnih prepričanj je zdaj že toliko mesecev vsa Španija v ognju in krvi. Grozne so posledice te bratomorne vojne, ki jih je te dni navedel londonski »United Press«. V vseh teh mesecih se je napravila škoda zaradi porušenih zgradb, zmanjšanja zlatih zalog v Španski narodni banki in uničenja in zastoja pridelovanja, ki se ocenjuje na 48 milijard zlatih pezeta (okoli 750 milijard dinarjev).

Uradnih podatkov o človeških žrtvah ni, toda po splošni cenitvi je bilo doslej najmanj pol milijona mrtvih in daleč nad en milijon ranjenih.

General Franco obvlada danes 30 pokrajin, med tem ko je republikanska vlada še gospodarica devetih pokrajin, v osmih pokrajinah pa je oblast razdeljena med obema taboroma. Izmed 47 glavnih pokrajinskih mest je 35 v oblasti frankovcev, 19 pa v oblasti republi-

kancev. Republikanska vlada je doslej poravnala stroške za vojno v glavnem iz zlatih zalog Španske narodne banke, ki so znašale dve milijardi 258 milijonov zlatih pezeta, in s posojili, ki si jih je zagotovila v tujini z izvozom pomaranč. Zlate zaloge Španske narodne banke pa bodo skoro izčrpane. Predsednik republikanske vlade Negrin je te dni zaprosil francosko vlado, naj mu izroči za 1400 milijonov zl frankov španskega zlata, ki je bilo svoječasno shranjeno pri Francoski narodni banki neposredno po padcu kralja Alfonza XIII kot jamstvo za francosko posojilo novi republikanski vladi. Francoska narodna banka je Negrinovo zahtevo zavrnila, nato pa je Negrin po sodni poti terjal izročitev tega zlata. Tako republikanci kakor frankovci zatrjujejo, da so vse dosežanje dobave orožja, municije in letal izplačali v gotovini. Po končani državljanski vojni torej nobena država ne bo imela nikakih terjatev do Španije. Kaže pa, da sta že oba tabora izčrpana. Vsekako bo morda ta okoliščina pripomogla do skorajšnjega konca pogibne bratomorne vojne, katere uničujoče delo bo Španija čutila pač celo stoletje.

Mraz pritiska po vsej Evropi

V Beogradu so doživeli pretekli teden neprijetno iznenađenje: padlo je namreč precej snega. Sicer so bili že vsi prejšnji dnevi hladni, vendar nihče ni pričakoval, da bo v Beogradu tik pred pravoslavno veliko nočjo že snežilo.

Tudi po mnogih drugih krajih države je zapadel sneg, zaradi katerega je postalo še hladneje, tako da je bila sadnemu drevju in posevkom na poljih prizadejana velika škoda. V beograjski okolici se je drevje po sadovnjakih že vse razevelo, pa se je bati, da bodo sadjerejci letos ob ves pridelek.

Po vesteh tujega časopisja je vso Srednjo Evropo zajel za tojdobo izredno mrzel val, ki prihaja iz severnih krajev. Skoro v vsej Srednji Evropi je 19 in 20 t m snežilo toplotina pa je zlasti ponoči padla pod ničlo. Ne navaden mraz je napravil obilo škode na sadnem drevju in po vinogradih. Tudi zgod-

nja povrtnina je pomrznila. V vinorodnih krajih mnogokje kurijo, da tako vsaj delno obvarujejo vinograde pred škodo.

V Alpeh Bavorske je zapadel do enega metra debel sneg, a tudi v nižinah je močno snežilo. V Münchenu je zapadel tako debel sneg, da so morali čistiti ulice s snežnimi plugi.

Mrzli val je zajel tudi vso Francijo. Posebno hudo so prizadeti vinorodni kraji južne Francije. Najhuje je prizadeta Champagne, kjer so uničeni skoro vsi vinogradi.

Enako je vso severno Italijo doletela 20 t m nova zima. Med tem ko je prejšnje tedne vladalo že toplo pomladno vreme, ter je bilo že vse drevje v cvetju, je te dni zavladal hud mraz. V planinah je zapadel sneg, ki sega globoko v doline. Toplina je padla na ničlo. Tudi v srednji Italiji se čutijo posledice mraza.

Kako dosežeš vitkost brez škode za zdravje

V Angliji so nedavno zdravniki začeli priporočati nov način, kako preveč rejen človek lahko shujša, ne da bi mu to škodovalo. Dozdajšnji načini hujšanja so namreč človeku večkrat tako škodovali na zdravju, da je marsikdo zaradi tega umrl. Dosedanji nasveti za shujšanje pa so bili tudi zaradi tega tako neprijetni, ker je moral človek pošteno stradati, kar je bilo silno hudo tistim, ki se ne postijo radi. Angleži, ki radi mnogo jedo, priporočajo torej tale recept: Na dan pojej štiri do pet rezin kruha, namazanega s sirovim maslom. To naj bo vsa tvoja dnevna hrana. V takem kruhu je dovolj snovi, ki so potrebne za človeško telo, vendar ne toliko, da bi se človek od tega redil.

Madžarski peki, ki so to neke brali, so sklenili iz tega recepta napraviti dobro kupčijo. Sklenili so, da bodo ta način hujšanja uvedli po vsem Madžarskem. Ker se za huj-

šanje najbolj zanimajo ženske, kadar je taka moda, ki zahteva vitkost, so peki poslali 20.000 Madžarkam tiste krušne rezine, obložene s sirovim maslom, hkratu pa so jim poslali natančna zdravniška navodila, kako naj uživajo to hrano, da bo pomagalo. Na koncu so prosili, naj bi ženske v zahvalo za tak dober brezplačen nasvet pismo sporočile, kako se je hujšanje po tem receptu obneslo.

Večina žensk, ki je uživala te rezine in ničesar drugega, je sporočila, da je čez kake štiri tedne uživanja že toliko shujšala, da je zdaj že štiri do pet kilogramov lažja. Neka dama, ki ni tehtala nič manj kakor 96 kilogramov, je javila, da je tri tedne uživala le po šest decilitrov mleka, 40 dek kruha in 10 dek sirovega masla, ter je v teh treh tednih shujšala za celih šest kilogramov. Pri tem pa se zdaj počuti mnogo bolj zdrava.

Podnevi je beračil, ponoči je bil gospod

V Gilmakri na Svedskem se je pred tedni nastanil v tamkajšnjem hotelu imeniten gospod, ki je bil prispel s tremi težkimi kovčegi in se je v hotelsko knjigo vpisal kot grof Bielke. Takoj prvega dne je dal hotelirju večji znesek na račun. Podnevi ga sicer nikoli nihče ni dobil pred oči, bil je namreč drugje zaposlen z važnimi opravki, zato pa se je vsak večer pojavil v fraku ali smokin-gu.

Gilmakra pa za skrivnostno početje grofa Bielkeja ni bila zadosti velika. Nekega dne so ga hotelski uslužbenci opazili, ko je beračil po ulicah od hiše do hiše. Zasedovali so ga potem več dni in vsak dan ugotovili isto. Zato so naposled o tem obvestili policijo. Ko je grof prihodnjega dne nameraval oditi iz hotela, je zagledal tri policijske uradnike. Zaslišali so ga kar v njegovi hotelski sobi in

ugotovili, da se je lažni grof že mesece in mesece in nemara celo leta in leta na ta način potikal po svetu. Potoval je od mesta do mesta, stanoval v imenitnih hotelih in svoje račune zmerom v redu poravnal. Zdaj so dobili pri njem v žepu manjši znesek, ki bi zadostoval približno za štirinajst dni. Do svojih dohodkov je prihajal po posebnem beraškem načinu, ki pa ga je smatral za svojo poslovno tajnost.

»Toliko sto beračev je tukaj,« je rekel, »ki jim policija ničesar ne stori. Zakaj ne priznate enake pravice tudi meni? Če podnevi težko delam, saj moram vsak dan beračiti svojih deset ur, da zberem potreben znesek, mi gre vendar pravica, da zvečer izprežem. Zato potrebujem grofovski naslov in pošten hotel.« Zagovor pa mu ni nič pomagal. Obsojen je bil na petnajst dni zapore.

Shramba francoskega bogastva pod zemljo

Kraj, kjer je nakopičenega največ zlata, ni v Ameriki ali Afriki, temveč sredi svetovnega mesta Pariza. Je to zapuščenost stavbišče, zaraslo s travo. Tu je pod zemljo zakopano zlato Francoske banke. Sedem stopnišč drži globoko pod zemljo, kjer leže v jeklenih shrambah zlati zakladi. Vhod v podzemlje tvori jeklena stena brez ključavnic in brez zapahov, gladka, blesteča se stena. Kadar gre kdo v to podzemlje, se premakne stena brez vsakega ropota na dobro namazanih ležajih. Tehta pa stena kar 8000 kilogramov. Odpro se ozki hodniki, spominjajoči na bolnišnico.

Vse je tu belo, vse v dnevni svetlobi. Za svetlo pleskanimi vrati je zlato. V vsaki skrinji podobnem predalu so velikanski kosi zlata. Milijarde kovanega denarja, dragocenih vrednostnih papirjev in državnih listin leže

tu pod zaščito jeklenega in betonskega oklepa. Kdor hoče plačati malenkost 30.000 frankov letne najemnine, lahko spravi tu kakor v hotelu svoje zasebno premoženje in ga zavaruje pred vlomilci in tudi pred bombami. Edinstvene zbirke, dragocene slike in pohištvo dobiš shranjeno v tem podzemlju.

Biti pripravljen za primer vojne, je bila glavna skrb gradbenikov te trdnjave milijard. Deset metrov pod zemljo so napravili umetno jezero, ki bi zalilo zlato Francije, če bi se bližal sovražnik. Zgradili so močno obokano dvorano, kjer lahko vzdrži peščica stražarjev 80 dni brez zveze z zunanjim svetom, kajti tako dolgo bi imeli hrano v izdatno založeni shrambi, kamor prinašajo vsak dan sveža živila. Niti bombe, niti dinamit ne morejo te trdnjave prisiliti, da bi se vdala.

× **Oton Habsburški prodaja diamante.** Na amsterdamskem diamantnem trgu ponuja Oton Habsburški naprodaj enega izmed najbolj znanih diamantov iz avstrijske krone, tako zvanih Toskanec, ki pa se je imenoval prej Floréntinec. Diamant ne slovi samo zaradi svoje teže, temveč tudi zaradi svoje lepe obrušenosti in čiste citronasto rumene barve. Cenijo ga na okroglo 30 milijonov dinarjev po naši vrednosti.

× **Prestolnica nekdanje Avstrije bo Linz.** Po vesteh iz Berlina Dunaj ne bo več glav-

no mesto Avstrije, odnosno Ostmarke kakor se zdaj imenuje Avstrija, marveč bo upravno središče prenešeno v Linz, dozdajšnje glavno mesto Gornje Avstrijske. Kakor zatrjujejo je to izrecna želja kancelarja Hitlerja, ki hoče mesto, v katerem je preživel svojo rano mladost, kar najbolj povzdigniti. Razen tega utemeljujejo potrebo prenosa s tem, da Dunaj prav za prav sploh ni nemško mesto. Na Dunaju živi okrog 200.000 Čehov, okrog 100.000 drugih Slovanov, vrhu tega je Dunaj središče avstrijskega židovstva. Kljub te-

mu, da se počasi uresničujejo napovedi, da bo nova vladavina oprostila Dunaj židovske nadmoči, računajo, da bo ostalo še vedno okrog 100.000 židov, ki bodo slej ko prej vodili gospodarsko življenje Dunaja. Upravna oblastva se nameravajo do jeseni preseliti z Dunaja v Linz, kjer bodo v kratkem začeli graditi nove palače, potrebne za nastanitev vseh teh uradov.

× **Rumunsko gospodarstvo je pretežno v židovskih rokah.** Rumunija je danes v Evropi tista država, katere gospodarstvo je najbolj v krempljih židovskega kapitala. Pred dobrimi sto leti je Rumunija štela vsega skupaj kakih 50.000 židov. V sto letih pa je to število naraslo tako, da jih je danes najmanj poldrug milijon. Priseljevali so se tudi od drugod. Posebno pa se je povečalo njih število po vojni z ozemljem, ki ga je Rumunija dobila. Nove pokrajine, ki jih je dobila: Bukovina, Besarabija in Transilvanija, so ji prinesle 100.000 novih židov. Razen tega je iz Rusije in Poljske prišlo v Rumunijo veliko število židovskih izseljencev, tako da cenijo nekateri celotno število židov v Rumuniji celo na dva milijona. Ta židovska poplava je bolj ali manj enakomerno razdeljena na vso državo. Glavno ognjišče rumunskega židovstva je Besarabija, ki šteje sama okrog pol milijona židov. Po rumunskih podatkih je izmed 716.000 rumunskih večjih in manjših trgovinskih podjetij v židovskih rokah nič manj kakor 531.000, to se pravi skoro tri četrtine. Narodni dohodki so razdeljeni takole: trgovina 33 milijard lejev (od tega imajo židje 30 milijard), industrija 18 milijard lejev (od teh pripada židom 16 milijard). Posebno šibo božjo za Rumunijo predstavljajo židje kot zastrupljevalci ljudstva z alkoholom, zlasti na kmetih. Izmed 232.600 rumunskih podeželskih gostiln in žganjetočev je v židovskih rokah 174.000. Kar se tiče svobodnih izobraženskih poklicev, so židje kljub vsem obrambnim ukrepom raznih vlad udeleženi pri njih s 40 odstotki. V Transilvaniji, Besarabiji, v Bukovini in Moldaviji so v večini višjih in nižjih šol nežidje v manjšini. Ni čudno, da je zaradi tega sovrašтво do židov v Rumuniji že od nekdaj veliko in da od dneva do dneva rase.

× **Nedavni potres v Turčiji je terjal številne smrtno žrtve.** Predzadnji terek je bil v turški pokrajini Anatoliji sile potres, ki je porušil vrsto naselij in terjal veliko število smrtnih žrtev in ranjencev. Razen tega je kakšnih 50.000 ljudi brez strehe. Lažji potresni sunki so se potem še ponavljali. Po nekaterih vesteh je mrtvih 1000 do 2000 ljudi, po večini ženske in otroci. Ob potresu so nastale na več krajih v zemlji razpoke iz katerih vre vroča voda.

× **Ameriška vojska letala za Anglijo.** Iz Londona poročajo, da je Velika Britanija naročila v Ameriki 1000 vojnih letal. Tudi Francija bo kupila 600 letal. Švica pa je že naročila 100 težkih ameriških bombnikov. Angleži so kupili v Ameriki več skupin vojnih letal. Najprvo bodo odpremili v Veliko Britanijo tako zvane leteče trdnjave in pa posebno vrsto lovskih letal. Ta lovška letala bodo prepeljali v Veliko Britanijo pozneje, ko bodo opremljena z novimi izredno močnimi motorji, katere sedaj preizkušajo. Dalje si bo Velika Britanija nabavila v Ameriki tudi tako zvane zračne ladje, ki so namenjene za bombardiranje morskih obal. Ameriška vojska ima zdaj leteče trdnjave velikanskega obsega in izdelujejo že tudi stratosferske bombnike, ki bodo lahko brez pristanka leteli v Evropo in nazaj. Ta letala bodo imela šest velikih motorjev in bodo lahko odletavala tudi s parnikov.

× **Zgodaj se je treba poročiti.** Tako trdi ameriški profesor Works. Povprečno je človek goden za zakon, ko doseže 20 let. Čimprej se nato oženi, tem boljše je zanj v zdravstvenem in duševnem pogledu. Umrljivost samcev je dvakrat večja kakor umrljivost zakonskih mož. Prav tako je odstotek duševnih bolnikov pri samcih večji kakor pri poročencih. To velja enako za moške kakor za ženske. Za študente trdi, da so kot poročenci marljivejši in sposobnejši od samcev.

Kitajci imajo svoje čudne navade

Vsak narod ima svoje posebne navade, ki se drugim narodom zde smešne. Nedvomno pa je takih posebnih navad posebno mnogo med neevropskimi narodi. Naj navedemo nekaj kitajskih navad:

Kitajec sme nositi brado šele tedaj, ko je dopolnil 45 let starosti.

Nihče ne sme praznovati svojega rojstnega dne, preden ne doseže 60 let. S to starostjo si tudi šele pridobi pravico soodločanja v družinskih sporih.

Še danes imajo kitajski zdravniki v več krajih navado, da k bolnikom, kamor so poklicani, prinesejo s seboj človeka iz cunj. To navado so uvedli zato, ker so kitajske ženske in nekateri moški silno sramežljivi in

ne marajo, da bi jih zdravniki preveč podrobno preiskovali. Bolnik tako lahko kar na omenjenem človeku iz cunj pokaže, kje ga kaj boli.

Kadar žena toži svojega moža zaradi nezvestobe, je v mnogih kitajskih pokrajinah navada, da tega nezvesteža privedejo na kak javen prostor, ga zvežejo in toliko časa tepejo s palico, dokler njegova žena ne reče, da je dovolj.

Zanimiva so tudi imena posameznih kitajskih hotelov in gostiln. Med drugimi imajo takele napise: »Hotel izpolnjenih želja«, »Gostilna nebeškega izvora«, »Pri blaženih sanjah«, »Biser, ki razsvetljuje noč« in podobne.

Zaprta v blagajni je umrl

Pred kakimi 20 leti se je ubožen Grk Apolos Kuskalas preselil v Ameriko. Lotil se je prekupčevanja in kmalu obogatel. Nedavno pa je mož nenadno izginil. Policija je bila takoj na nogah in je začela iskati zločince, ki so po njenem mnenju ugrabili milijonarja, da bi izsilili odkupnino. Vendar ni bilo nikjer nobenega dokaza, da bi ga kdo ugrabil.

Ko milijonarja le od nikoder ni bilo, so sklenili vlomiti v njegovo jekleno blagajno, da bi v njej našli kake podatke, kaj in kako je s premoženjem. Toda ključev niso nikjer našli, zato so morali v jekleno blagajno vlomiti s silo, za kar so potrebovali celih 10 ur trdega dela. Ko so odprli blagajno, so v nji

našli mrtvega milijonarja, ki je v eni roki še držal ključke svoje blagajne.

V njegovem žepu so dobili lističe papirja, na katerih je milijonar opisal, kako se mu je zgodilo. Stopil je namreč v svojo velikansko blagajno. Ni pa videl, da so se težka vrata za njim zapirala. Preden je mogel preprečiti nesrečo, se je že zgodila. Vrata so se zaloputnila in milijonar je bil ujet med svojimi milijoni. Ko se je ključavnica zaprla, ni bilo več rešitve, ker je ključke imel pri sebi. Od znotraj mu namreč ključki niso nič pomagali. Zunanaj pa nihče ni mogel odpreti brez ključev. Naposled nihče niti slutil ni, da je mož zaprt v blagajni. Mož je sicer razbijal po jeklenem oklepu, pa ga nihče ni slišal.

Kako živi japonski cesar

Odkar divja bojna vihra na Daljnem vzhodu, je tudi zanimanje za Kitajce in Japonce večje.

Dogodek pred Sanghajem, ko so japonska letala potopila ameriško ladjo »Panay«, je v svetu zbudil zanimanje za »božjega sina« na japonskem cesarskem prestolu, za mikada. Ameriški predsednik Roosevelt je kot poglavar velike države pisal zaradi tega dogodka japonskemu cesarju in zahteval od njega zadoščenje. Prva oblika tega zadoščenja bi bila, da bi mikado odgovoril s lastnoročnim pismom amerišskemu predsedniku. Toda tega pisma ni bilo. Mikado, božji sin, vendar ne more pisati navadnemu predsedniku, pa naj se imenuje tudi Roosevelt.

Eden izmed redkih ne-japonskih ljudi, ki mikada poznajo iz neposredne bližine, je njegov telesni zdravnik Američan dr. Whaley Groves, ki o božjem sinu pripoveduje takole:

»Nekega poletnega popoldneva se je luksuzen avto z dvema šoferjema ustavil pred hotelom, kjer sem prebival. Mikado me je klical. To je bil prvi moj obisk pri japonskem cesarju, odkar sem v Tokiju. Mladi mikadov sin, prestolonaslednik Akihito, se je prehladil. Zaradi tega so me poklicali na dvor. To naklonjenost mi je prinesel moj sloves, ki ga v ameriški koloniji uživam kot zdravnik za otroške bolezni.

Visok dvorni dostojanstvenik me sprejme pred mikadovo palačo. Po dolgi veži, ki jo razsvetljuje na tisoče zrcal, me povede v starinsko, razkošno sobo. Tu stražijo štirje stražarji, z obrabi negibnimi kakor krinke, in v višnjevih uniformah.

Tedaj se vrata odpro in drug dvorni uradnik, ki gladko govori več jezikov, me odvede v delovno sobo cesarja Hirohita. Med potjo me v ljudo opozori, da se je treba pred »božjim sinom« trikrat do tal prikloniti.

Ko vstopim, me vladar, ki stoji za mizo, sprejme z nasmehom. Povabi me, naj sedem, in začne takoj govoriti o svojem sinu. Njegova angleščina je zelo pravilna. Nosi naočnike in njegov izraz je prej podoben iz-

razu profesorja kakor vladarja. Njegov ovrtnik ni po zadnji evropski modi in kravato ima malomarno zavozlano. Toda prav ta površnost v obleki ga napravi prijetelega.

Mikado da poklicati cesarico, da bi me spremljala do postelje svojega sina. Vstopi mlada, očarljiva ženska in me pozdravi preprosto in neprisljano. Vidim, da imam pred seboj srečen vladarski zakonski par.

Cesarica, ki šteje komaj trideset let, je dala svojemu možu doslej štiri otroke. Prestolonaslednik Akihito, ki sta mi ga vladarja med tem predstavila, ima štiri leta in je razumen otrok. S skoraj očetovsko pozornostjo in dobrohotnostjo nadzira igre mlajšega bratca, ki šteje dve leti. Njegovi starejši sestri, princesa Teru, ki ima dvanajst let in lepa princesa Taka, ki jih šteje sedem, se boli kakor za igrače zanimata za kinematografe.

Ko sem prestolonaslednika pregledal in potolažil starše, sem mislil, da je moj sprejem pri cesarju končan. Toda cesar me je spremljal do stopnic in me prosil, naj čez dva dni spet pridem.

Ta zgodba sama na sebi ne bi bila nič posebnega, toda toplot je mikado prvič, kar pomni zgodovina, sprejel v svojem zasebnem stanovanju belega človeka-tujca. Poslaniki ne-japonskih držav ne vidijo mikada drugače kakor ob uradnih sprejemih in svečanostih in govore z njim samo tako, kakor predpisuje dvorni obrednik. Celotaj Japoncev, ki bi se lahko pohvalili, da jih je mikado sprejel zasebno, je malo. To bi ne bilo sodobno, zakaj pomniti moramo, da tega mladega družinskega očeta z učenjaškim obrazom časte kot božjega sina.

Hirohito Teikoku Teno, stoštiriindvajseti japonski cesar, je dedič najstarejše vladarske rodbine na svetu. Začetnica te rodbine je bila boginja solca. Ko je prvi japonski mikado, vnuk te boginje, prišel na japonske otoke, mu je boginja poslala sporočilo, ki je še danes podlaga za vso državno politiko v mikadovem cesarstvu. Po tem sporočilu je

mikado najprej najvišji duhovnik državne vere. Vsi zunanji stiki mikada z ljudmi so natančno predpisani. Cesar se enainvajsetkrat na leto pokaže ljudstvu. Ob teh slovesnih prilikah izreče nekaj strogo verskih besed. Kadar se v svojem avtu vozi po tokijskih ulicah, se ustavi poulično življenje. Vse ulice, koder se pelje cesar, se izpraznijo, zakaj med Japonci je vera, da mora vsakdo umreti, kdor vidi »sina božjega«.

Nedavno so stavkali zidarji na nekem tokijskem donebniku. Vsa prizadevanja za pobotanje niso zalega, dokler se ni nekdo domislil in povedal, da bo popoldne ob tej in tej uri prišel mimo mikadov avto. Delavci so namah zapustili stavbo, ki so jo imeli zasedeno štirinajst dni.

Mikado poslušaja vsak večer radio, in sicer znanstvena predavanja, ki jih oddaja tokijska postaja vedno od 19. do 20. ure, ker ima cesar po obredniku edino tedaj čas za poslušanje.

Kljub svojemu odporu do politike, cesar veliko dela. Vstaja ob 6. zjutraj, se brije in oblači sam, ker ne trpi v spalnic nobenega služabnika. Ob 7. zajtrkuje, potem eno uro telovadi. Po navadi igra golf ali pa jezdi na sprehod. Potem pa do pol 19. ure pregleduje akte, podpisuje, sprejema ministre in poslušaja njihova poročila. Po poslušanju radia pride večerja, nato a se cesar do ponoči posveča svojim znanstvenim raziskavanjem.

Glavno svoje zanimanje posveča mikado preučevanju raznih znanstvenih vprašanj iz človekoznanstva. Zlasti se bavi z vsem, kar se nanaša na dednost. To zanimanje ima svoje globlje razloge, zakaj mikadov oče cesar Taišo je umrl l. 1926 zaradi hude možganske bolezni. Od tedaj se cesar boji, da ta razkroj možganov v njegovi rodbini ni deden. Zato hoče priti temu vprašanju do dna. Če ima zase upanje, da bo tej strašni bolezni ušel, ga navdaja strah, kaj bo z njegovim sinom in naslednikom. Zato požira vsa zdravniška dela, ki se bavijo z vprašanjem dedovanja bolezni.

Tolažil in zagotavljal sem ga pri svojih obiskih, kar sem ga mogel. Toda pogosto se mi vrača misel, ali ni žalostno in usodno, da se mora ta polbog, kateremu na čast se ubijajo ljudje za nič, bati samo enega: ali bodo bogovi, katerih potomec je, prizanesli njegovemu sinu, bodočemu »nebeškemu sinu«, z najstrašnejšo boleznijo, ki more zadeti človeka. To tudi dokazuje, da se mikado sam pri sebi zaveda, da ni drugega, kakor slab človek.

Uradniki, ki po japonskem cesarstvu razglašajo mikadove odloke, se morajo pred vsakim razglasom trikrat prikloniti v smeri proti Tokiju. Pogosto se pripeti, da si uradniki sami zadajo smrt, če mislijo, da so z malomarnim izvrševanjem svojih dolžnosti zaslužili cesarjevo grajo.

Nekoč je cesar obiskal Kiriju, središče japonske svilne industrije. Spremljal ga je policijski poročnik Jueji Honda, ki je bil odgovoren za cesarjevo varnost na tem obisku. Nenadno je poročnik v svojo veliko grozo zapazil, da je vladarjev avto krenil z določene poti in vozil proti smrti skozi vasi, kjer ljudje niso bili pripravljeni na cesarjev prihod in so radovedni oblegali vladarjev avto. Nesrečnega poročnika so zaradi tega zaprli, opral se je krivde samo tako, da je izvršil harakiri...

Če upoštevamo vse to, je šele razvidno, kakšne izredne naklonjenosti sem bil kot tuj zdravnik deležen na japonskem cesarskem dvoru.

Po tem prvem obisku me je cesar Hirohito še večkrat sprejel v zasebnem stanovanju. Seznanil sem se z njegovimi navadami in tudi spoznal globino njegovega mišljenja. Lahko trdim, da je ta vladar velik učenjak, dosti večji učenjak kakor politik. Pogosto sem imel vtisk da svoj politični poklic omalovažuje in prezira. Hirohito bi lahko vladal kot diktator, zakaj njegove besede imajo moč nastave, toda vladanje ga dosti ne zanima. Edino, kar je od svoje ogromne politične moči izkoristil, je bilo da je izdal ustavo, ki ureja njegovo vladanje in ga odvezuje vseh političnih odgovornosti. Odgovorni so edino ministri.

Za smeh in kratek čas

ZATO

Profesor: »Zakaj je Hanibal prekoraj Alpe?«

Dijak: »Zato, ker takrat še ni bilo prečora.«

GLAVNIK

Trgovec: »To je res izvrsten glavnik. Če vam pade v vodo, se ne potopi, lahko si ga povijete okoli roke, z njim lahko tudi pulite žebelje, pa se ne bo zlomil...«

Gospodična: »Prosim vas, jaz potrebujem samo tak glavnik, da se bom z njim česala.«

ZANESLJIV NAČIN SAMOMORA

Sel je h globoki vodi, izpil steklenico strupa, privezal na zanko utež in se ustrelil...

VLJUDNOST

A: »Ali ste bili vi tisti, ki mi je snoči prizmazal zaušnico?«

B: »Zal, ne.«

PREROK

A: »Kaj misliš, kdo bo tepen v kitajsko-japonski vojni?«

B: »Evropa.«

ŠE VEČ PRIČ

Sodnik: »Trmasto vztrajate, da ste nedolžni, četudi vas je videlo šest prič, da ste ukradli kokoš.«

Obtoženec: »Gospod sodnik, jaz vam pa lahko privedem sto prič, ki me niso videle.«

ZAKONSKI PRISTAN

Pogovarjala sta se o zakonu:

»Zakon,« je dejal Kurnik, »je kakor pristan, v katerem se srečata dve ladji.«

Pa zastoka Ocvirek: »Ze res, toda jaz sem srečal vojno ladjo.«

MNOGO DELA IMA

Služkinjo v mestu je prišel obiskat njen brat. Ko je videl lepo rejeno gospodinjno, je vprašal sestro: »Tvoja gospa pa najbrž nič ne dela?«

Služkinja: »O, pač. Dopoldne se igra z mačko, popoldne pa pobira iz obleke dlako, ki ji jo je mačka pustila.«

Radio Ljubljana

od 1. do 7. maja.

Nedelja, 1. maja: 8.00: Vesel nedeljski spored (plošče). 8.15: Prenos cerkvene glasbe iz frančiškanske cerkve. 8.45: Verski govor (prior Valerian Učak). 9.00: Napovedi, poročila. 9.15: Kozaki pojo (plošče). 9.30: Pester koncert radijskega orkestra. 11.00: Otroški nastop bo vodila Slavica Vencajzova. 11.30: Koncert godbe »Sloge«. 13.00: Napovedi, poročila. 13.20: Vse mogoče, kar kdo hoče (plošče po željah). 17.00: Kmetijska ura: O priznanju žitnih posevkov in krompirjevih nasadov (inž. Fran Mikuš). 17.30: Veselo popoldne (sodelovali bodo Akademski pevski kvintet, brata Goloba — harmonika, Kosi Ivan in Skok Vilko — duet citer in Magistrov trio). 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: Prenos šmarnic iz cerkve sv. Petra v Ljubljani. 20.30: Pomlad v glasbi (sodelovali bodo radijski komorni zbor, prof. Pavel Rančigaj — klavir, radijski orkester). 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Pomladne idile (radijski orkester).

Ponedeljek, 2. maja: 12.00: Pisana trata (plošče). 12.45: Poročila. 13.00: Napovedi. 13.20: Fantazije (plošče). 14.00: Napovedi. 18.00: Smetana: Walensteinov tabor (sinfonična pesnitev — plošče). 18.40: Kulturna kronika: Vseučiliška knjižnica v Ljubljani — zgodovina, pomen, naloge (dr. Joža Glonar). 19.00: Nacionalna ura. 19.50: Zanimivosti. 20.00: Spominski večer ob prvi obletnici mojstra Mateja Hubada (pevski zbor Glasbene Maticе pod vodstvom Poliča; spominski govor bo imel Mahkota). 20.45: Ura Čajkovskega (radijski orkester). 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Prenos lahke glasbe iz restavracije »Emone«.

Torek, 3. maja: 11.00: Šolska ura: Kako tudi učenec in učenka lahko pomagata, če nastane nenadno nezgoda, II. del (dr. Franta Mis). 12.45: Poročila. 13.00: Napovedi. 13.20: Opoldanski koncert radijskega orkestra. 14.00: Napovedi. 18.00: Koncert radijskega orkestra. 18.40: Tragika judovstva v srednjem veku (Fr. Terseglav). 19.30: Nacionalna ura. 19.50: Zabavni zvočni tednik. 20.00: Pevski koncert društva »Grafike«. 20.45: Kaj pravi stari »Škrat«. 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Pester spored (radijski orkester).

Sreda, 4. maja: 12.00: Po domače (plošče). 12.45: Poročila. 13.00: Napovedi. 13.20: Radijski šramel. 14.00: Napovedi. 18.00: Mladinska ura: Glasbeno oblikoslovje (dr. Anton Dolinar). 18.40: Dolenjska mesta v dobi merkantilizma (prof. Janko Jarc). 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: Šah. 20.00: Prenos iz Maribora.

Četrtek, 5. maja: 12.00: Mojstri lahke glasbe (plošče). 12.45: Poročila. 13.00: Napovedi. 13.20: Opoldanski koncert radijskega orkestra. 14.00: Napovedi. 18.00: Koncertne suite (radijski orkester). 18.40: Slovenščina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič). 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: Uvod v prenos. 20.00: Prenos iz opernega gledališča v Ljubljani (v I. odmoru glasbeno predavanje — Ukmar, v 2. odmoru napovedi, poročila).

Petek, 6. maja: 11.00: Šolska ura: Materi (brezposelni učiteljski abiturienti, vodil bo Silvo Mehora). 12.00: Po naših stezicah (plošče). 12.45: Poročila. 13.00: Napovedi. 13.20: Pisan orkestralni koncert (plošče). 14.00: Napovedi. 18.00: Ženska ura: Podeželska gospodinja in tujski promet (Ivanka Velikonjeva). 18.20: Nekaj valčkov (plošče). 18.40: Francoščina (dr. Stanko Leben). 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: 10 minut za planince. 20.00: Mozartova orkestralna ura (radijski orkester). 21.00: Pablo Casals igra (plošče). 21.10: V. večer svetovne klavirske literature. 22.00: Napovedi, poročila. 22.30: Angleške plošče.

Sobota, 7. maja: 12.00: Druga za drugo plošče hitijo. 12.45: Poročila. 13.00: Napovedi. 13.20: Druga za drugo plošče hitijo. 18.00: Za delopust (igral bo radijski orkester).

18.40: Sredozemski človek (dr. Valter Bohinec). 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: Pregled sporeda. 20.00: Zunanja politika (dr. Alojzij Kuhar). 22.00: V. večer muzikomedijantov. 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Vesel konec tedna (radijski orkester). 23.00: XX. mednarodni katoliški esperantski kongres.

Mali oglasi

VDOVEC

star 35 let, poročim žensko, mlajšo ali pa iste starosti, z nekaj gotovine. Cenjene ponudbe na oglasni oddelek »Domovine« do 10. maja pod »Sofer 777«.

PRODA SE HIŠA

z enim oralom zemlje. Več se izve pri Ivani Pungartnikovi, Bezovnik 138, p. Griže pri Zalcu.

MAJHNO POSESTVO

v krasni legi ob glavni cesti je naprodaj. Florijan, pošta Videm ob Savi.

JABOLČNIK

20 hl prvovrstnega jabolčnika proda Možek Franc, Veternik 24, Kozje.

DVOSTANOVANJSKA HIŠA

z lepim vrtom poceni na prodaj. Vprašati pri Henriku Rudolfu, Dobrova pri Mariboru.

VDOVEC POSESTNIK

v letovišču išče vdovo brez otrok z gotovino 20.000 din. Njegovo premoženje je vredno čez 90.000 din. Ponudbe pod »Priletan samec« na oglasni oddelek »Domovine«.

POSESTVO

v izmeri 38 oralov v neposredni bližini banovinske ceste s hišo in gospodarskim poslopjem v dobrem stanju naprodaj za ceno okrog 70.000 din. Poizve se pri Antonu Cizeju v Prekopi, p. Vransko.

DIN 2.500 POTREBUJETE,

da si ustvarite eksistenco. Lahko delo doma. Dopise: »Stalno«, uprava lista Maribor. Priložite znamko.

OSTANKI

Opozarjam na natančni popis paketov v listu št. 14. Ako še nister naročili, pišite takoj, da se o ugodnosti nakupa prepričate. Razpošiljalnica KOSMOS, Maribor, Kralja Petra trg — Dvořakova št. 1.

NOVOST! SAMO DIN 49'50

Št. 62.300 Anker-ura
Pravi švicarski stroj.
Dobra kvaliteta, lep
kromiran okvir
S plemenito garancijo

Din 49.50

Št. 62.301 leta 8
svetovni kazalec
in številčnica

(Radium)

Din 59.50

Zahtevajte opise, ki
ga vam pošlje za-
stoj in poštnine
prosto

H. SUTTNER

Ljubljana 6

Lastna protokulturna
tovarna ur v Švic.

